

Št. 237

**MAREC
2026**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

**PRIPOROČENI
PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 2 EUR**

Polovico dobi član_ica društva.

Št. člana_ice društva:

KRALJI TULICE

Odgovorni in izvršni urednik

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje

Chris Hartke

Uredniški odbor

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva

Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Špela Blatnik,

Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič

Grafična zasnova

Karlo Medjugorac

Lektoriranje

Mojca Pipan

Ilustracije

Leah Artist Mihalič, CDD20, Pheladii, Mario, ArtTower, Saydung,

Boško, Miha Gračner

Prva in zadnja stran: Nada Žgank

Tisk

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 2 EUR.

Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 48 EUR, v tujini
pa 96 EUR. Poštšina je vključena v ceno.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri OTP banki

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana – Ministrstvo za zdravje – Mestna občina Maribor

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – FIHO

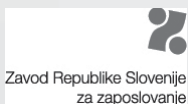
Javni stanovanjski sklad MOL – Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor

Stanovanjski sklad RS – Zavod RS za zaposlovanje – Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev in avtoric prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

Foto: osebni arhiv

VOLITVE

Pred več kot petdeset leti sem – v takratnem sistemu samoupravnega socializma – šel na volitve poslancev v skupščino. To so bile prve volitve po moji polnoletnosti. Moj oče, ki ni bil nikakršen oporečnik, ampak človek sistema, mi je volitve predstavil kot praznik. To, da sem lahko šel voliti, pa kot čast in obenem dolžnost do države. Voliti bi nas moralo priti čim več volivcev, ker je bilo dejanje volitev tudi dejanje strinjanja s takim političnim sistemom (in seveda tudi oblastjo). Na volišče sem prišel zgodaj in tam vse zvedavo opazoval. Tam je bil – poleg osebja, ki je izvajalo volitve – še sosed iz mojega bloka. Kljub jutranji uri je bil močno pijan. Zibal se je sem in tja ter zelo na glas tam prisotnim govoril, da bo on glasoval proti. Vedeti morate, da takrat ni bilo mogoče izbirati, koga bomo volili, ker je bila lista kandidatov samo ena. Lahko smo torej volili samo tiste in nikogar drugega. Vprašanje je bilo samo, ali bo za to listo glasovalo osemdeset ali devetdeset ali morda osemindvetdeset odstotkov volivcev. Moj sosed pa nikakor ni hotel dejansko voliti, ampak je samo kričal, da je on proti. Večkrat so ga poskušali odstraniti, a je vedno kričal, da je to njegova krajevna skupnost in njegovo volišče in njegova volilna pravica in da mu ne bo nihče preprečil, da je ne bi izkoristil tako, da bo zdaj oddal volilni listek in glasoval proti. Tako je nastala nekakšna pat situacija. Potem sem odšel, a že razumel, da je gospod našel način, kako biti dosti učinkovito proti, hkrati pa izkazovati pripadnost krajevni skupnosti. In mi je bil v tem simpatičen.

Pred kratkim mi je prijateljica rekla: »Seveda nočem, da bi zmagal 'tisti', a do 'tehle' čutim nezaupanje. Tako bom volila 'onega'«. Ta 'oni' pa je bil tisti, za katerega so analize in napovedi kazale, da verjetno ne bo mogel prestopiti parlamentarnega praga. In sem ji razložil, da če da glas nekomu, ki ne bo prišel v parlament, se je s tem odrekla svoji pravici in možnosti, da bi prispevala k temu, kdo bo imel večino v parlamentu. Predlagal sem ji, naj – raje kot na svoje občutke – pomisli na obdobje zadnjih dveh vlad in presodi, katera je bila za ljudi boljša, katera se je bolj ukvarjala s socialnimi temami in z javnim dobrim, od katere so prebivalci več imeli, in se potem odloči na tej osnovi. Volitve so torej bolj zapletene kot samo takole: »Volila bom tega, ker mi je bolj simpatičen«.

Sedaj imamo torej možnost izbirati. Lahko pa smo tudi »proti«, proti vsem in vsemu, in sploh ne gremo voliti. In mnogi ljudje rečejo: »Saj so vsi enaki.« Ali pa: »Saj je vseeno koga bom volila, ker se bodo potem oni po svoje vse zmenili.« Ja, tudi to je ena težava demokracije pri nas in v Evropi, namreč da je med volivci in oblastjo velika razdalja. A vseeno, niso »vsii enaki«. Volitve so naša možnost, da prispevamo glas k pomembnim odločitvam, in glasovi se na koncu seštevajo. Zato je pomembno, da – če nam ni vseeno – gremo na volitve.

Bojan Dekleva

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 4 **O NEKEM PETKU**
- 7 **POLJE ČASTI**
- 8 **BALADA O IZGUBLJENOSTI**
- 10 **MOTOKROS**
- 12 **NEKAJ CESTNIH**
- 13 **ANEKDOTE IZ PRODAJE**
- 14 **MARIBORSKA STRAN**
- 15 **DOBA ČRNILA**
- 17 **IN MEMORIAM: ALEKSANDER OSTRUH**
- 18 **LITERARNA PRILOGA**
- 20 **IN MEMORIAM: VITO STANTE**
- 21 **SLIŠANJE GLASOV**
- 22 **TOBOGAN ŽIVLJENJA**
- 24 **POLJSKA ROŽICA**
- 26 **KRALJEVI RECENZOR**
- 28 **IZZA REŠETK**
- 30 **ROSA**
- 32 **KRAVŽLJANJE MOŽGANOV**
- 33 **OGLASNA DESKA**
- 34 **NAGRADNA KRIŽANKA**

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člani in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.
- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni

TO SEM JAZ: IGOR

To sem jaz, Igor, in na zadnji strani je moja mama. Imel sem zanimivo otroštvo. Ko sem se navlekel droge, so se odnosi poslabšali in odšel sem od doma. Po letih vzponov in padcev sem se vrnil domov, odnosi so se izboljšali. Ker sem invalid, me mama vozi po opravkih in praktično vse naredi zame. Imam zlato mamo! Mojo zgodbo lahko berete pod naslovom *Tobogan življenja*. Za korekten odnos se zahvaljujem kolektivu trgovine, pred katero ponujam časopis. In seveda vsem kupcem in kupkam, ki berete Kralje.

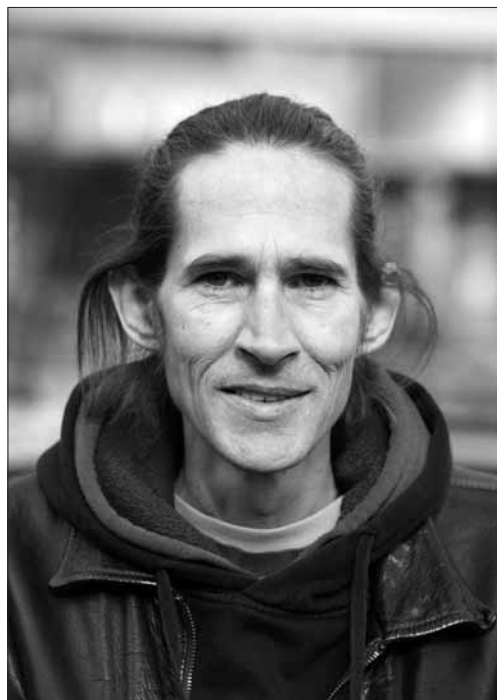

Foto: Nada Žgank

- prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Številka na vsakem izvodu časopisa, ki ga ponujam, se ujema s člansko številko na izkaznici. Svojih izvodov časopisa ne posredujem ali preprodajam drugim osebam.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavažanja bralcev in bralk.

Prva prepoved ponujanja se običajno izreče za štirinajst dni od vročitve. V primeru preprodaje časopisov osebam, ki nimajo dovoljenja za ponujanje časopisa Kralji ulice in z njimi organizirano beračijo, ali izvršitve kaznivega dejanja oz. prekrška, ki ga sankcionira zakonodaja, strokovni tim praviloma že v prvo izreče prepoved ponujanja za en mesec, saj gre za hujšo kršitev. V primeru ponavljanja kršitev, je prepoved lahko trajna oz. za nedoločen čas. Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

O NEKEM PETKU

Bil je prijeten petkov dan, na službenem urniku ni bilo nobenega sestanka, nihče me ni klical iz kake šole, da je eden od mulcev drugega porinil po stopnicah, iz vrtca ni bilo klicev, da so spet uši, nič poročil o vedenjskih in učnih problemih, s CSD-jev nobenega povpraševanja, nihče me ni prosil za kako poročilo, nobenih klicev iz ordinacij, nobenih poizvedovanj, pritožb, nihče ni omenjal podgan, stenic ali ščurkov, nihče ni nepravilno uporabljal noža, nihče se ni stepel, noben otrok ni poročal o domačem nasilju, nobena samohranilka ni klicala, da so jo vrgli iz varne hiše, nihče ni prejel obvestila o odvzemu otrok, nihče ni dobil papirja, da je tožen, nobena mama ni klicala, da ji je mož ugrabil otroka, skratka, obetal se je strašansko miren delovni dan, ki sem ga sklenila delno žrtvovati za obisk upravne enote.

Morala sem namreč urediti službeno zadevo, ki mi je že nekaj časa dihala za vrat. Prijavljena seveda nisem bila, zato sem se pripravila na dolgo čakanje – terenska pisarna je pri meni kar pogosto v uporabi, saj ne potrebujem veliko: telefon; nekaj mapic z zmešanimi papirji in vlogami, pri katerih vedno kakšna stran manjka; kuli, ki crkuje in sem si ga na skrivaj sposodila od sodelavke – hvala, Laura; kavo, ki jo praviloma polijem po najpomembnejšem dokumentu, in kovance, da si kupim novo in jo polijem po drugem najpomembnejšem dokumentu, včasih pa po hlačah, ampak samo, če niso črne. Seveda prostega stola ni bilo, bilo je ogromno ljudi, zato je pisarnica pristala malo na tleh, malo na polički. Med lovljenjem enega od papirjev, ki si je zadal, da pristane pod blatno petko mimoidoče gospodične, sem zaslišala znan glas – bila je ena mojih uporabnic, mama štirih otrok. Presenečenje in zadovoljstvo obenem – pred enim letom ni ničesar urejala brez mene.

Klepetava, kmalu se pridruži njen mož, čakamo. Vmes tolčeta albanščino, ki je še vedno nič ne razumem. Pa ju sliši še en par: bi lahko kaj pomagali, ne govorita slovensko, urediti morata vozniško dovoljenje. Prvi par prevaja, drugi razlaga, zgodba je, po pričakovanjih, težka, slabe stanovanjske razmere, trije otroci, neredna plača edini vir dohodkov. Se posvetujemo, pogledamo dokumente, gremo po listek. Dekle, ki nas že nekaj časa opazuje z bližnjega stola, plašno pristopi, tudi ona bi potrebovala pomoč, nima sredstev za življenje, v Slovenijo je pobegnila pred nasilnim možem, sedaj pa otrok ne more zavarovati brez njegovega privoljenja. Starejši gospod se ne znajde, že tretjič je tu, pa ga vedno zavrnejo, ne razume, kaj manjka vlogi. Rominja, ki ne ve, kako naj nahrani otroke, ker so zaradi moževih prekrškov zarubili socialno, niti ne vem, zakaj je na upravni, nekaj v zvezi z lastništvom neke stare kripe, ki ji rečejo avto. Oče, ki ima doma hudo bolno ženo in ne zmore več, hčerka ima težave, verjetno jo bodo nastanili v zavodu, obupan je, tresejo se mu roke, čaka, da dobi njen rojstni list, kaj naj stori, noče, da hčerka gre. Naenkrat okoli mene sami utrujeni, obupani in lačni obrazi, malo panike, malo živčnosti, veliko žalosti, veliko papirjev. Pomagam, kar lahko, vključi se tudi varnostnik, počasi jih razporedimo, jim razložimo, počasi se ureja, počasi bo.

Pheladii

Na ekranu se prižge moja številka, skoraj stečem za šalter št. 21 in tam šele zadiham. S stisko se v službi srečujem vsak dan, a nikoli se nanjo, vsaj upam, ne bom navadila. Ne želim in ne sprejemem, da bi postala nekaj normalnega zame, prizadene me, a hočem ostati občutljiva. Ker samo tako vem, da sem človek. Ampak to nikomur ne pomaga, kajne. Solzice. S solzicami se ne nahranimo, ne pozdravijo nas, nam ne vrnejo najbližjih, v njih se ne moremo obleči, v njih ne moremo živeti. Okej, lahko jih pijemo, ampak nimajo pa ravno veliko alkohola, vsaj običajno ne.

Na papirju smo menda približno socialna država. Verjetno smo lahko tudi v praksi. Odločitev torej ni težka: malo četico, ki me počaka pred vrati upravne enote, povedem na bližnji CSD. Veste, moja babica je bila znana po ekstremno dolgih korakih, nihče ji zlepa ni zmogel slediti. Niti jaz, seveda, ampak nekaj njenih genov pa vseeno imam – z zadihano skupinico ljudi, komaj zmorejo biti za mojimi petami, planemo v pisarno tik pred zaprtjem CSD. Socialna delavka nas gleda rahlo nejeverno in tudi malo prestrašeno.

»Veste, na upravni enoti sem jih srečala. Pomoč potrebujejo, tukaj jih imate.«

Neža Kozak

P. S. Seveda smo si izmenjali kontakte, če bi slučajno socialna država odpovedala.

Prettysleepy

Leksi

PREKLETE NEDELJE!

Nič nenavadnega ni, da te doleti sprememba v strukturi dneva, ko si kot brezdelna oseba, ki brez kakršnih koli obveznosti živi na cesti, vedno bolj odvisen od alkohola. No ja, lažem, ena precej velika obveznost, ki jo imaš vsak dan, ti v takšnem scenariju najverjetneje povzroča veliko dela, in to je ukvarjanje z alkoholom. Planiranje, kje kupiti, kdaj, koliko, da bo ostalo za dalj časa in da bo dovolj za celo družbo – če ne piješ sam. Jaz običajno nisem.

V moji brezdomski družbi je bilo čez dan verjetno največkrat postavljeno vprašanje »A se komu ljubi iti v Lidl?« Ugotovili smo namreč, da je Lidlova dvolitrska plastenka najbolj poceni vina cenejša od dvolitrc drugih trgovin, pa tudi dovolj pitna, da se ti vino v sekundi ne vrne nazaj gor po grlu, zato smo skoraj vedno pili le to. Sčasoma, ko je moja pivska navada postala vsakodnevna rutina, je začel postajati izjemno izrazit poseben fenomen, povezan z dojemanjem določenega dneva v tednu, in sicer so bile to nedelje. Ne glede na to, da so naši dnevi več ali manj potekali na isti način: zbujanje nekje zunaj, pitje v družbi oseb s podobnimi težavami, odhodi na obroke v zavetišča za brezdomne, obiski institucij za pomoč odvisnim osebam, se nam je zdelo, da je vsak dan nedelja. Pa ne zato, ker smo bili ves čas izrazito brezdelni, kot je človek običajno v nedeljo, po čemer je zadnji dan v tednu tudi dobil ime, temveč zato, ker nam je nedelja povzročala logistične in finančne težave, povezane z dostopnostjo vina, ki se drugih šest dni v tednu običajno niso pojavljale. Vsaj ne, če smo bili na mestih relativno blizu trgovine, kjer smo običajno preživljali čas. Od ponedeljka do sobote je bilo tako dokaj enostavno preživeti, sploh če sem se zbudila s še kakšnimi ostanki decilitrov, ki so mi zjutraj pomagali »priti k sebi«, da sem zmogla brez tresavice in grozno čudnih, strašljivih občutkov abstinenčne krize prilesti do Lidla in obnoviti zaloge. Kadar sem se zbudila brez zadostne količine tekoče prve pomoči, pa sem običajno vedno lahko nafehtala kakega drugega prebivalca naše zapuščene hiše, ki je trpel manjše znake abstinenčne krize ali pa odvisnost od alkohola niti ni bila na njegovem spektru težav, da je skočil po vino.

Tako smo ob nedeljah trpeli zmerne do pretežne sitnosti, saj smo morali prehoditi nekoliko daljšo pot do prvega

Petrola ali edine trgovine, ki je odprta vsak dan, ne glede na nedelje ali praznike. Cena dvolitrske plastenke je tam seveda primerno višja, okus pa je grozno nepiten, mene je spominjal na bruhanje, zato smo se z njim morali strašno siliti, sploh na začetku. Običajno sem po svojih velikih šestnajstih požirkih prišla toliko k sebi, da nadaljevanje ni bilo več tako težko, prav prijetno pa na žalost tudi ne. Zaradi teh neprijetnosti se mi je takrat zdelo, kot bi bila vsak dan nedelja, kar sem tudi večkrat komentirala in drugi so se vedno strinjali, tudi njim se je tako zdelo. V atmosferi nedeljskih jutur so zato običajno obvisela vprašanja in komentarji v slogu: »Spet je nedelja, a lahko verjamete? Kako se lahko to vsak dan zgodi? Kdo bo šel v dežurno štacuno? Prisežem, da je vsak dan nedelja. Preklete nedelje!«

Ko sem živela v naši zapuščeni hiši, je še nekako šlo, čeprav je bilo nekoliko zoprno biti ves čas ujet v magični zanki vsak dan ponavljajočih se nedelj. Večjo težavo smo imeli, ko smo poletje 2024 preživeli v šotoru za Savo. Sicer smo trije imeli dve kolesi in našli trgovino, ki je bila odprta vsak dan, vendar je bila oddaljena več kot tri kilometre, hudo tresavo telo pa po glavni cesti do tja težko varno kolesari. V tistem obdobju se je zdelo, kot bi bile nedelje še pogostejše in veliko bolj mučne, kot so bile. Niti se toliko ne spomnim, kaj za vraga smo sploh počeli cele dneve tisto poletje, zares pa se spomnim le nedelj in preglavic, ki so nam jih te povzročale. Sovražili smo jih, kot jih nismo še nikoli. Spomnim se, da sem premišljevala, kako sem včasih zadnji dan v tednu imela rada, saj ni bilo treba iti v šolo. Sicer sem imela še raje sobote, ker sem se lahko popolnoma sprostila, saj sem vedela, da sem naslednji dan še vedno doma, ampak tudi nedelje niso bile švoh.

Danes, ko to pišem, je sicer spet nedelja, vendar se na srečo na zadnji dan v tednu že nekaj časa ne zbujam z mislijo na »preklete nedelje«, temveč sem izredno zadovoljna, da sem na toplem, da mi ni treba nikamor in mi je popolnoma vseeno, ali je kakšna trgovina odprta ali ne. Eno *Proklete nedeljo* Parnega valjka si zavrtim in uživam v tem, da *nema nigdje nikog, pustinja* in da so u našim snovima još samo sjećanja ...

**UPRETI SE ZMOREM VSEMU, SAMO SKUŠNJAVI NE. KO ZAČUTIM,
DA JE NEKAJ NAROBE, JE PONAVALI ŽE PREPOZNO.**

HAIKU

sonce nežno s
tančico sivine na
oblakih plava

ne drevesih so
umazani listi z
ostanki zime

moje srce je
kot ta dan žalostno,
a v upanju

VIVZ

PAR CENTOV

Bil je zimski večer,
mrazilo je do kosti,
ko sem za vogalom zagledal ga,
reveža, ki v snegu sedi.

»Gospod, par centov,«
me je zaprosil in sem mu jih dal.
»Gospod, par centov,«
in sem ga prepoznal ...

Bil je moj oče pred menoj,
zmrazilo me je do kosti,
a srce je molilo in želelo
naj samo meni govori:

»Gospod, par centov,
in bom hvaležen do konca dni ...«

Peljal sem ga na kosilo,
a ni hotel jest',
in do konca me je zasnežilo,
ko se je šel na stranišče zadet.

Rok Vilčnik

NORO

Znorela sem v ponorelem svetu.
Norela sem v nor dan.
Norica.
Zdaj norosti ni bolj nore.

Nora

BO?

Prebral sem priročnik za samomorilca,
nič uporabnega, slovenska klasika,
vrv in veja, skok pod vlak ali z visokega mosta,
potem razpadeš na tisoč koščkov,
tu so še različni strupi, kalij, strihnin,
izbira je velika,
ker človeka utruji, da se mora boriti vsak dan,
vsak jebeni trenutek,
vse večkrat razmišljam, da bo treba narediti črto,
z vsakim rojstvom se rodi tudi smrt,
samo vprašanje je,
jeben čas, kdaj stopiš na čelo vrste
in amen!

Franjo Frančič

POLJE ČASTI, 42. DEL

»Počutila sem se kot ranjena žival, ki umira na smetišču civilizacije in vseeno mi je bilo, če me kdo sliši.« (Miša Gams, Kdo se boji črnega moža?)

Luka živi na ulici. Pravi, da dela; to pomeni, da prosjači ljudi, ki hodijo iz trgovin, »prodaja« jim zgodbo, saj pripoveduje doživetja o poletnem evropskem pohodu skozi Avstrijo, Nemčijo, Švico in Francijo, mogoče Španije ne omenja, saj ga je tam zmanjkalo. Ni bilo volje, ni se mu zdelo vredno ostati v komuni. Ljudje mu dajo hrano, ki so jo ravnokar kupili, saj se jim smili, mladi fant, razprtih ustnic pod skodranimi lasmi, izgleda pošten, le umazan je, ker živi na ulici. Ljudi, ki parkirajo na javnih parkiriščih, prosi za denar, pravi, da si bo kupil hrano, a ga potem porabi za drogo. Očeta in brata večkrat pokliče za denar in seveda zraven pove še kakšno zgodbo. Najnovejša je ta, da je spoznal dekle, ki je morala v bolnišnico in jo bo obiskal, ji nesel pomaranče ... Kaj je resnica, ve samo on. Seveda je težko biti sam, težko je zaupati ljudem, ki živijo od miloščine in potrebujejo hrano, karton namesto postelje, pijačo ali drogo. Luka se hitro naveže na milo dušo, kakršen je sam. Verjetno ji pripoveduje o svojih sanjah, da je videl globine oceana ali hrumeči potok, prepleten z zvoki petja planincev ... Ne verjamem, da ji govori o srčiki nočne more, o praznini svojega bitja. Ne zna izbirati pravih ljudi, ki bi mu pomagali iz brezizhodnega položaja. Luku bi ljubezen dala novo življenje, pokazala bi mu, da je vredno živeti, ob ljubljeni osebi bi lahko postal ljubljena oseba, ki se bo zavedala svoje vrednosti in se ne bo več bala sveta. Žal pa oseba z dna, oseba z ulice, tista punca v bolnišnici, ne premore te moči.

... »Tiste, ki jim nebo pomaga, imenujemo sinove neba. Tega se ne naučijo z učenjem. Dopustiti, da se razumevanje ustavi pred tistim, česar ni mogoče razumeti, je velik dosežek. Tiste, ki tega ne zmorejo, bo zmllel nebeški mlin.« (Ursula K. Le Guin, Nebeški mlin)

Pred tednom je klical mamo, prvič odkar je prišel iz tujine. Povedal ji je, da bo mogoče dobil sobo s souporabo kopalnice in kuhinje, da bo potem lahko delal. Mami vedno pove stvari tako, da je ne bi skrbelo zanj, ne upa je prositi za denar. Pogovarja se, kot da je vse v redu, on – njen drugi sin – pač živi na ulicah v Ljubljani, spi v garaži in »dela.« Ne sliši vprašanja, če ne bi šel raje na zdravljenje v CZOPD, ker je tam že bil ... »Saj veš, da so tam kar nekaj ...«. Tudi o nadaljevanju v komuni noče nič slišati. Mama mu je povedala, da je umrl Andro, njegov zasvojeni prijatelj iz domačega kraja, ki ga je popeljal v svet klošarjenja ... V glasu je bilo čutiti, da mu je hudo, ker sta z Androm veliko debatirala, fantazirala v nerealnem stanju o nerealnem svetu, o nerealnih možnostih, o nerealni prihodnosti. Andro bi mu bil lahko oče, zato ga je imel Luka rad.

... »Vse se razblini in skopni, poneha čez čas in se poleže, kot tulež vetra v noči.« (Javier Marias)

Mario

Mama mu reče, da je Andro doživel petdeset let, a da jih on ne bo, če ne bo kmalu našel postelje, ker bo zbolel, saj ne živi zdravo; zima se še ni poslovila, hrana je pičla, drogira se s heroinom in kokainom, pohvali se, da ne pije alkohola, da ne jemlje zdravil ali drugih substanc. Zanj je *samo malo heroina ali kokaina* zanemarljivo. Materi se med njunim pogovorom nit vedno znova zadrigne in zavozla, ničesar ne uspe sestaviti v odgovor, v opozorilo, misel je kot rana, ona ne sme misliti na nobeno rano, drugače ne bo preživela. Luka ni dovolj močan in odločen, da bi se obvladoval, prej se počuti kot odlomljen košček asfalta ob robniku cestišča, a se ne zgane. Mama ve, da je bolan od zasvojenosti.

»Vase sem sprejela vse uboge, pomendrane, užaloščene in zlorabljene duhove tega sveta. Kapljali so vame eden za drugim in me pozdravljali kot staro znanko.« (Miša Gams, Kdo se boji črnega moža?)

Luka bi rad pisal pesmi, rad bi *repal*. Seveda bi rad, saj je še mlad, ni še niti poskusil življenja; prvih deset let je bil ljubljen otrok, potem se je hotel zagnati v svoj svet, in se tudi je, s tem da je naletel na ovire, ki jih premaguje z zasvojenostjo in idealiziranjem. Okoli sebe je postavil zid in sam postaja ruševina. Niti še ni prišel do spoznanja, da mora gnesti in prečiščevati svojo dušo, telo in poustvariti novega starega sebe, zlepiti razpoke in premagati zasvojenost. On je prepričan, da lahko živi z *malo droge vsak dan*, le da ne ve, da trenutno to, kar je na ulici, ni življenje. Žal še ni začel iskati vlaken smisla ter jih vpletati v čas svoje mladosti.

»Naj se zbudim iz teh strašnih sanj in se povrnem k začetku ... Manj trpko bi bilo ne obstajati kot zdržati nevzdržno ...« (Nataša Konc Larenzutti, Vse je postalo plamen)

Erazem

Vir: Vrabc Anarhist

Vid S. Žigon

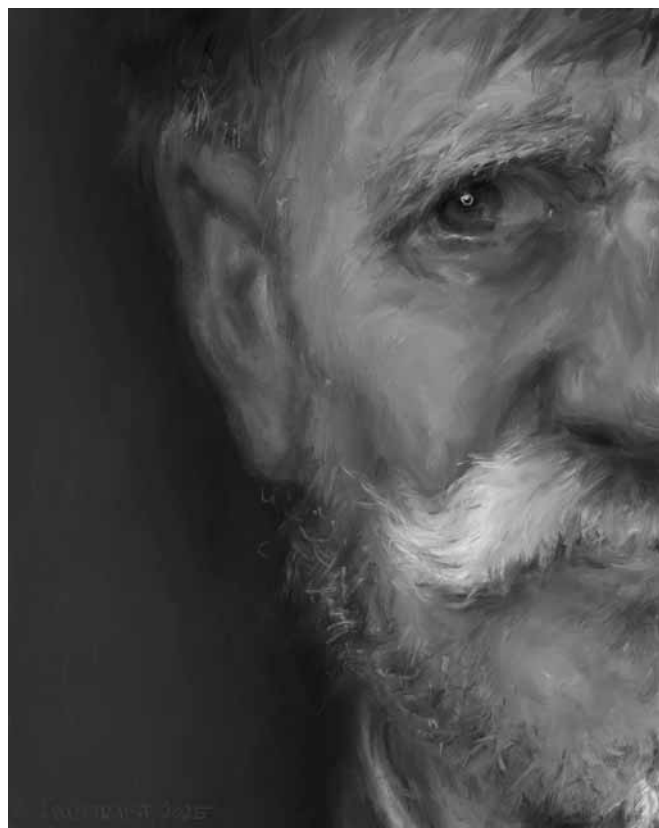
BALADA O IZGUBLJENOSTI, 4. DEL

08
KRALJI
ULICE

Nisem še na drugi strani črne luknje, kljub temu da sem jo reflektiral, živeti se moram naučiti z njo, poleg nje in kljub njej; na drugi strani je prelahko vse skupaj, preveč enostavno se zdi iti na drugo stran, težje je ostati tukaj v svojem lastnem niču. V odsotnosti ega v rani mladosti sem se bil primoran naučiti vživljanja v eksistenco drugih, v njihovo psiho, če sem hotel preživeti; moje čutenje je bilo zablokirano zaradi različnih dejavnikov, ki niso bili samo bolezenskega izvora, kot precej trdovratna depresija konec devetdesetih let, ki je zaustavila moje brezskrbno študentsko obdobje in me pahnila v viharna leta novega milenija, zaznamovana s samoizključitvijo iz vseh slovenskih socialnih in literarnih krogov ter postopno, a zanesljivo potjo na socialno dno. Moj boj neredko ni bil usmerjen proti svetu, za kar je pogoj konsolidacija s samim seboj in s svojimi dejanji, ampak venomer proti sebi samemu, in to v začaranih krogih, ki so bili podobni vrtincu, ki me je vlekel vsakič globlje. In to je glavna nevarnost – da to ni samo stagniranje, ampak regresija, potovanje na vedno bolj neizprosno in nerešljivo dno – in zato sem toliko bolj vesel, da imam še vedno možnost, da pretrgam vzorce, okoli katerih se venomer ciklam, ter končno sklenem premirje s samim seboj, da se lahko spoprimem z realno težo tega, brez vseh kolobocij težkega in neizprosne sveta.

Če je slavni kanadski pevec, pesnik in prerok Leonard Cohen v neki pesmi rekel »nisem mogel čutiti, torej sem se dotikal«, je pri meni veljalo ravno obratno, ker se iz določenih razlogov – recimo temu kompleksov in frustracij, ki sem si jih nakopal v navidezno brezskrbnem otroštvu s svojo tiho in nevpadljivo naravo, na katero me je kasneje pogosto opozarjala mati – nisem upal dotakniti, sem bil prisiljen presežno čutiti, bolj ko se mi je dotik odmikal, bolj so se mi čuti ostrili. Je to paradoks ali samo logična posledica moje nezmožnosti dotika? Kdo bi vedel, človeška psihologija je kompleksen pojav, nič manj od veselja, ki nas obdaja, pravzaprav smo veselja v malem, ki se srečujemo, zgrešimo, trkamo med seboj, se kdaj samo obregnemo drug ob drugega, se vračamo k sebi preko drugega ali bežimo od drugega nazaj k sebi, možnosti je neskončno in tudi vlog, ki si jih pripisujemo pri tem svojem početju, je nebroj.

Zdaj sem začutil, da moram spregovoriti nekaj besed o svojih jutranjih ritualih, če hočete videti v strojnico mojih misli in podob, ki so mi marsikdaj pomagale preživeti, čeprav so me neredko potegnile v pekel vsakdanje eksistence. V bistvu ni takšna skrivnost. Greš spat pred mrakom in se zbudiš pred zoro, vse izhaja iz te prebuditvene točke, ki sovpada z očiščenjem za pripravo na nov dan, kako boš pa ti prispeval k temu, da se ta izvorni občutek ohrani, je stvar tvoje volje in iznajdljivosti. Jaz pustim, da mi jutranji mir prihaja v zavest počasi, zato rad še posebej zjutraj kakšnega skadim. Saj razumete, da tokrat govorim v kontekstu zgodbe in da lahko kadarkoli rečem, da so

Leah Artist Mihalič

podobnosti z resničnostjo zgolj naključne. Ampak tukaj nisem zato, da bi se pretvarjal, ravno obratno, da bi iztrgal iz sebe še zadnje ostanke laži in s tem vsaj malo prispeval tudi k malce večji iskrenosti človeštva. Ostanimo zdaj pri obvezni jutranji kavici in jutranjem dimčku, dovolj je, da se lahko naravnam na prve jutranje misli, ki v meni počasi oblikujejo besede, ki jim končno v svoji mirnosti, ki je čez dan nikakor ne dosežem, dopustim, da potujejo neovirano po svoji lastni logiki skozi mojega duha. Če me še enkrat vprašate, kdaj se bo vse skupaj končalo, vam odgovorjam z vprašanjem, kdaj se konča dihanje ali utrip srca? Po drugi strani pa sem prepričan (in moje izkušnje to moje prepričanje potrjujejo), da se vsaka stvar enkrat ob svojem času izpoje, in čisto majhne smrti, ki jih doživljamo vsak dan, so samo prvobitni dokaz, da je življenje pravzaprav ciklično potovanje od rojstva do smrti in nazaj, dokler duša ne spozna same sebe in se dokončno ne umakne iz bivanja. Mogoče si pa samo želimo, da bi bilo tako? Kosovel pravi, da ni smrti: »Samo tišina je pregloboka, kakor v zelenem prostranem gozdu, samo sam postajaš, samo tih postajaš, samo padaš, padaš, padaš, v prepad neskončne modrine.« In ravno to je ta jutranji občutek, ki mi ga je vedno omogočilo spanje pred mrakom in prebujanje v še neokrnjen čas pred zoro, vse skupaj začinjeno s prvo kavico in jutranjo psihoaktivno palčko, ki ti centre ravno prav naravna na spodbudna čustva. Moram pa hkrati reči, da palčka čez dan ne funkcioniira več iz enostavnega razloga, ker so tvoji

možgani bolj osredotočeni na akcijo zunaj sebe, ne toliko skozi lastno introspekcijo, kot denimo zjutraj. Skratka, moje izkušnje v zvezi s kajenjem so naslednje: ne pokvarite si čez dan čudovite energije, ki vam jo je podarila jutranja travica, in ne kadite do večera, ko si privoščite še eno, da vas zaziblje v slajši sen. To je vse, kar vam lahko v zvezi s tem priporočam.

Pa vendar tukaj nisem zato, da vam solim pamet, kako si uravnajate svoje rituale, jutranje ali čez dan, povedal sem samo, kako jaz vse skupaj doživljam; in iz tega ne delam nobenega pravila. In moja volja je glede kajenja precej šibka, ne vem, zakaj, mogoče zaradi te preklete črne luknje, ki jo neprestano omenjam, da gre vsaj ta prekleti dim skozi njo, če že včasih tako ničesar ne občutim, da se zdi, kot da sem tik pred izničenjem. Ta občutek totalnega samoizničenja je verjetno prav tako posledica neprebavljenih travm iz preteklosti, neprestanega rušenja nekih iluzij, za katere slej

ko prej spoznaš, da so bile v prvi vrsti samozaslepljevanja, namerna ali nehotena, to na koncu niti ni več pomembno. Vedno sem hodil po robu, dokler ni ta rob postal moj način hoje; so bili časi, ko sem mislil, da sem bil pahnjen na rob, danes pa vem, da sem rob zavestno izbral, ker mi omogoča, da vidim, ne da bi bil preveč vpleten, in da sem dovolj vpleten, da imam kaj videti. O svoji obrobnosti sem govoril v svojem obsežnem romanu, s katerim sem se ukvarjal skoraj deset let, napisal pa sem ga v enem samem zanosu dveh let, da bi zadnje poglavje napisal v zaporu na Povšetovi, v pravzaprav precej nemogočih pogojih. V zaporu sem se tudi odločil, da tega romana zaenkrat ne bom objavljaj, ker se določene travme, ki jih sam pri sebi tako neusmiljeno iskreno seciram, dotikajo neposredno tudi ljudi, ki jih ne bi rad prizadel, ampak pustimo zdaj to, mislim vsaj, da še ni prišel čas, bom že začutil, da bo tudi to prišlo na dan ob pravem trenutku.

Foto: osebni arhiv

Franjo Frančič

KLOŠAR

Kot nebo je ta goba, ki briše in briše.

Saj, ne moreš nič, ko podobe vdrejo, ko te zasujejo. Omisliš si veliko gobo, ki zamahne desno in levo, ponavljaš si, da nima smisla, da nima teže, da to nisi bil ti. V tistem risu časa, da ni pomembno, vsi ti vzponi in padci, drvenje, iskanje, blodenje. Samo ob nočeh odpoveš, vrne se in ne pomaga, da se do skrajnosti izmučiš. Ves dan tavaš po mestu, po parkih, po klopeh, po čakalnicah, po avtobusnih postajah, po knjižnicah, po obali, narediš nov krog, z gobo v mislih, stečeš, ustaviš se, obmiruješ. Poskušaš si predstavljati, da je samo igra. Sediš na nasipu in opazuješ galebe. So srečni ti galebi? Komu mar. Vprašanj je vse manj in manj, gibanje postaja avtomatično. Ko te mimoidoči ogovori, odskočiš. Le kaj hoče od tebe? Le kdo je? Ne poznaš ga, ne želiš ga poznati, ne želiš si govoriti z njim. Ko srečaš otroke, ki v parih hodijo čez park, se obrneš proč. Ne, ne, dovolj je bilo, kje je že tisti otrok, ni ga, izgubil se je, umrl je. Potem se ustaviš v temačni ulici. Vidiš par, ki se objema. Narediš ovinek, da se mu izogneš. V zavetju visoko nad zalivom razgrneš spalno vrečo. Nešteto zvezd je na nebu. In potem jih šteješ, počasi, počasi, dokler se utrujene veke ne zaprejo.

To sem sanjal pred svojim rojstvom.

Nihče ni vprašal, samo prišli so. Te podobe sem sanjal pred svojim rojstvom. Dolge, temačne hodnike, vonj po razkužilu, rešetke na oknih. Z žarečimi sulicami bodo prebodli moja senca, požgali še zadnjo bilko trave. Kot bi se pogrezal v vroč pesek. Soba je merila šestnajst korakov po dolgem in sedem v širino. Kot živ grob. Bele halje so prihajale redno in to je bilo edino čustvo, ki sem ga čutil: strah. Včasih sem ure in

ure slonel na rešetkah in opazoval zid sosednje stavbe. Kot bi se svet zameglil. Zaman sem poskušal, da bi naredil hitro kretnjo. Roke so me ubogale samo, če sem se oklenil rešetk. Spomin na izbo je bil daleč. Če sem pogledal proti stropu, sem opazil mrgolenje prašnih delcev, ki so plesali v borni svetlobi. Nikoli nisem pogledal proti vratom. Med spanjem in budnostjo je bilo komaj kaj razlike. Kljub vsej kemiji sem se spominjal parkov, klopi, avtobusnih postajališč, obale, knjižnic, smetnjakov, kroženja. To so bile edine podobe, ki mi jih kemija ni ubila. In galebi.

Nikoli, nikoli več, je odmevalo daleč, daleč proč.

Odpustiti komu, zakaj?

Osamljeni zaliv, zapuščeni drevoredi, opustele ulice, tiho, tiho pada dež. Hiše so prazne, veje so gole, ni več kam. Urni kazalci se premikajo lenobno počasi, v duši odzvanja veter pozabe. Noč pričara belino, dan temo. V praznem zrklu ni očesa, v bližnjem šumu ni odmeva. Ravna črta obzorja in mirovanje.

Osamljeno ugasnjen, ohromelo otopen prazen strmim v pozabljene predmete, luna spi v naročju noči, zaman se poskušam spomniti, kaj je na sporedu, življenje je kot svetloba sveče, veter pozabe in ničesar več.

Naseli se v tebi, čutiš jo kot obroč okoli srca, samota.

Ponavlja se, vrača, trka na vrata belih noči, rojena v nemoči, kot pajčolan ti vsako jutro prekrije obraz. Odpraviš se med ljudi, koliko rabljenih besed, ki zgrešijo, koliko praznih parol in fraz, aktivizma. Včasih se dotakne roba prepada, preplavi te obup, tista skrajna meja, ko bi rad končal, ko ne zmoreš več. Samota je kot nož, ki te reže in reže, stojiš sredi drobečega se trenutka, nebo je nizko, ene same zvezde ne najde tavajoči pogled.

Foto: osebni arhiv

Igor Cvitkovič

MOTOKROS

010
KRALJI
ULICE

Po dolgem času sem šel v Tolmin. Tam sem odraščal in tudi dolgo živel. Odpravil sem se do kafiča, kjer vem, da je največ šans, da bom srečal kakšnega od svojih starih frendov. In opazil sem Testena. To je eden od ljudi, ki ga najraje srečam, ko se vračam domov. A bilo je nekaj neobičajnega. Ob njem je bila neka nemška televizijska ekipa. Zraven njega je sedel tudi njegov mlajši brat. Usedel sem se par miz stran in čakal, da bojo s tem cirkusom končali. Poleg bratov je sedel celo prevajalec. Ni mi bilo jasno, zakaj gre. Vem, da sta to verjetno najbolj skulirana človeka, ki ju poznam. Gužve ne marata, zdej pa je bil cel rompopom in onadva sta umirjeno odgovarjala.

Ekipa se je končno pobrala in jaz sem prisedel k njima. Vprašal sem ju, kaj je bil ta cirkus. Starejši mi je povedal, da je na jugu Nemčije že približno tri mesece treniral motokros. Vprašal sem ga, če me zabava, in hkrati mi je bilo jasno, da je nekaj na tem, kaj bi, če ne, sredi Tolmina delala številna nemška ekipa televizijcev. Rekel je, da ne zabava, povedal mi je celo mesto, nekaj na M. Kako so te pa odkrili, me je zanimalo, imajo mogoče kakšne skavte, lovce na talente ali kaj, in ob tem sem bruhnil v smeh, ko sem pomislil, da bi kdo v Testenu prepoznal bodočo zvezdo motokrosa, ker kolikor se sam spomnim, je včasih s prijatelji igral neko računalniško igro, tekmovanje z avti ali mogoče celo z motorji, ampak to je bil res edini stik s tem športom. Tudi njegovo telo je bilo rečeno malce preveč korpulentno za motokros, in če bi ga že povezal s kakšnim športom, bi rekel, da bi bil to mogoče rokomet. Recimo, da bi bil idealen pivot, če bi mu odšteli kakih dvajset let. Tudi on se je rahlo nasmehnil in mi umirjeno razložil, da so imeli vodilni ljudje kluba sindikalni izlet v Tolminu, on pa je prav tisti dan slučajno peš šel iz Tolmina v smeri proti Vanja baru, ker mu je crknil avto. Nemci pa očitno ne vidijo veliko ljudi, ki kar tako pešajo, zato so se poleg njega ustavili in ga vprašali, če bi šel z njimi v Nemčijo, kjer bi tekmoval v motokrosu. »Kar tako?« sem ga vprašal. »Ja, tako se je začelo,« je potrdil, »šel sem z njimi.« Očitno sta zelo uspešna, glede na to, da je bla tu cela ekipa iz Nemčije,« sem rekel, misleč, da

ArtTower

je mlajši dobil morebiti vlogo njegovega menedžerja ali kaj podobnega. »Ja,« je rekel mlajši, »zaenkrat sva sama in redno zmagujeva, enkrat on, drugič jaz.« »Ali tudi ti tekmuješ?« sem ga vprašal. »Ja, tudi jaz. Jaz sem začel že lani. Je bilo kar malo dolgočasno, ker sem celo leto samo treniral.« Starejšega sem vprašal, če mu je za kar koli žal, tako na splošno v življenju, ker v tem trenutku zgleda vse v najlepšem redu, so pa bila verjetno obdobja, ko ni bilo vse z rožicami poslano. Je pa res, da je to človek, ki se nikoli ni na veliko pritoževal. Šiht, pivo, kakšen joint in highlites od Dončiča, to mu je bilo dovolj, da je bil srečen. Rekel je, da ne bi ničesar spreminjal, mogoče je edino s faksom, ki ga je delal ob delu in naredil vse izpite, diplome pa nikoli, falil. Tega ne bi več ponovil, ker še vedno kljub visoki pogodbi odplačuje stare pufe. Potem sem se ganjen začel cmeriti. Take zgodbe o uspehu še v življenju nisem zasledil. Ko sem se za silo pomiril, sem mlajšega vprašal: »Kako so pa tebe odkrili?« Mlajši mi je odgovoril: »Tud jaz sem šel peš v Vanja bar.«

»Trittico, trittico, če vas muči nespečnost, je to rešitev za vas. Za začetek dve tretjini pred spanjem in sanje se bojo vrnille. Ne ustrašite se, te bojo zelo žive,« sem se spomnil besed, ki mi jih je izrekla moja zdravnica nedolgo nazaj.

POBESNELI VLAK

Z najboljšim prijateljem v času moje brezdomnosti sva bila nerazdružljiv, zloglasen in razvpit tandem na ljubljanskih ulicah. Lokacije, kjer sva spala, so bile zelo raznolike in domiselne. A ko se ti ne da iti nikamor drugam, je pač ena od opcij vlak. Železnica je v centru mesta, nihče te ne preganja in imaš mir vse do jutra. Včasih sva tam prespala, čeprav sva imela večino časa na voljo zelo dobre baze, ena od njih je imela celo vodo, elektriko in talno gretje. Če odmisliš, da je strašno neudobno in pozimi kot v hladilniku, se da preživeti kakšno noč. Vsak večer je bil isti ritual, ki deluje kot dobro namazan

stroj. Do večera sva si morala priskrbeti dovolj denarja, da sva si lahko pred spanjem skuhala svoj najljubši »koktajl« ter si nabavila nekaj hrane in pijače, cigarete pa da je ostal še vsaj gram za zjutraj, da sva lahko normalno funkcionirala. Ko si odvisnik, se zjutraj najprej spogledaš s svojo odvisnostjo, ona se zbudi prva, in če predolgo spiš, te neusmiljeno prebudi. Ko je levo oko šele napol odprto, desna roka že v žepu išče paketek in ga da na svetlo, še preden vstaneš. Ampak to jutro naju je zbudilo nekaj drugega. Vlak se je počasi začel premikati. Zmedeno se pogledava in brez besed letiva k oknu ter kričiva proti lokomotivi, naj ustavi.

Ni nama bilo jasno, kaj se dogaja. Seveda naju strojevodja ni slišal in v nekaj sekundah sva bila v zadnjem vagonu za lokomotivo. Stara kompozicija s kupeji ima na zadnjem vagonu vrata, kjer sva zjutraj tudi vstopila kot slepa potnika na vlak, ki pelje nikamor. Odpreva zadnja vrata in moj predragi kolega začne s svojimi dolgimi nogami plezati na lokomotivo, vmes kričiva »alo, alo, ustavite«. Ko je bil z eno nogo že na lokomotivi, da bi potrkal na okno, je strojevodja opazil, da se za njegovim hrbtom nekaj premika. Začuden se je obrnil, midva pa sva mu kazala, naj ustavi prekleti vlak. Ta se počasi ustavi in stopiva dol. Če ne bi ustavil, bi itak skočila, saj je peljal počasi.

In ga vprašava: »Kam pa mislite, da gremo?« Pa pravi strojevodja, da ne gremo nikamor, samo preklapljammo vagone. Pa se človek res lahko vpraša, kje je konec norosti odvisnika.

Boki

IN MEMORIAM: MATEJ BUKOVEC

»Nekateri ljudje hodijo po poteh, ki jih večina ne razume. Ne iščejo varnosti ali potrditve, temveč prostor, kjer lahko ostanejo zvesti sebi. Njihova življenjska pot je pogosto nevidna, včasih težka, a vedno prežeta z notranjo močjo in posebno svobodo. Imel sem priložnost interakcije z Matejem, brez slabe vesti razkrivam njegov časopisni psevdonim Nesmrtni. Očitno se to ni izšlo. A sem spoznal človeka, ki ni sodil v običajne okvire. Nosil je svojo zgodbo – tiho, brez veliko besed – in v njej je bilo več globine, kot se je zdelo na prvi pogled. Izkušenj, ki sem jih občutil, ni mogoče zapisati. Ti ljudje nas nevede učijo. Učijo nas potrpežljivosti, razumevanja in tega, da vrednost osebe ni odvisna od položaja ali okoliščin. Za seboj puščajo spomine, ki ostanejo – v mislih, pogovorih in trenutkih, ko se zavemo, da je vsak stik z drugim pomemben. Danes se poslavljamo od tebe s spoštovanjem, najdi mir na poti, ki se zdaj nadaljuje drugje, mi pa bomo ohranili spomin nate – kot na osebo, ki je ni bilo moč prezreti.« Jean

»Pocestnik ni nujno tisti, ki spi pod mostom ali tava brez cilja. Lahko je filozof, pesnik, iskalec resnice. Lahko je nekdo, ki je izgubil vse ali pa se je sam zavestno odločil, da vse pusti za sabo. Njegov dom je pot, njegovo zatočišče je veter, ki ga vodi naprej. Srečujemo jih v mestih, na železniških postajah, v parkih ali na podeželju. Njihov pogled pogosto skriva zgodbe, ki jih večina ljudi ne bi razumela. Čeprav se zdi, da pocestnik živi zunaj – na cesti, pod nebom, brez strehe nad glavo –, veliko njegovih poti poteka navznoter. To je človek, ki veliko razmišlja, opazuje, čuti. Vsak njegov korak je dialog s samim sabo, vsaka

Foto: Aleksander Petric

011
KRALJI
ULICE

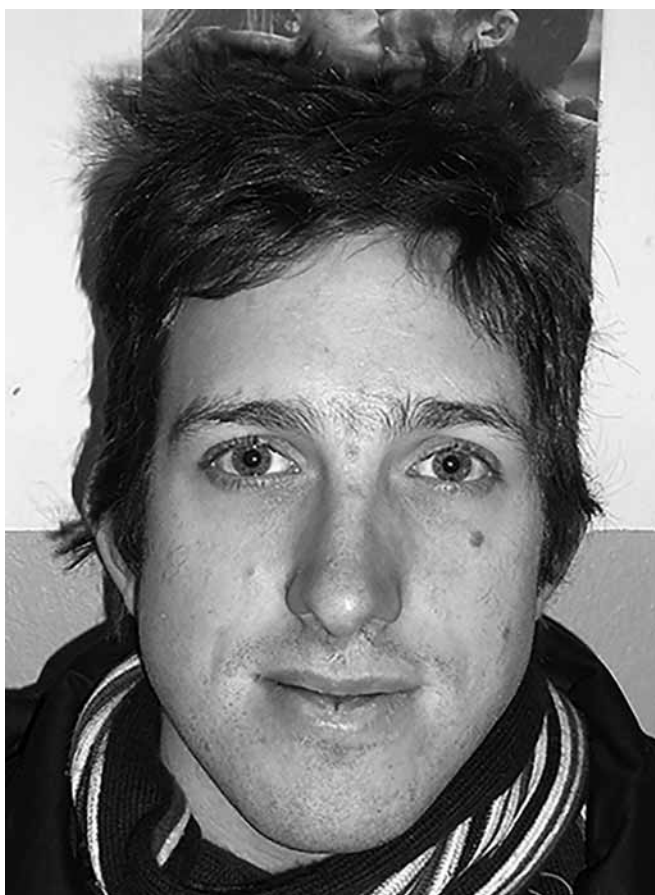

Foto: arhiv KU

postaja nova lekcija. Ni mu lahko, a v težavah najde pomen. Uči se od narave, od ljudi, ki jih srečuje, od samote, ki ga spremlja.« Nesmrtni

POPRAVNEGA IZPITA ZA ŽIVLJENJE PO SMRTI NI.

ČRTOMIR CLONSKY

NEK AJ

CESTNIH

POKANJE

Čeprav verjamem, da je zima čas za harmonijo in umirjanje, me je na silvestrsko poč iz spanca prebudil orkester raket.

Robert Ž.

MALENKOSTI

Spomnim se dveh malih prijaznosti, ko sem še živel na ulici, ki sta mi zelo polepšali dan. Prvič sem izračunal, da imam ravno dovolj za burek in jogurt v Bureku Olimpija. Uštel sem se. Na kartici ni bilo dovolj denarja. Že sem hotel oditi, ko se je oglasil gospod za mano in se ponudil, da mi plača. Res najlepša hvala in dober tek. Drugič sem imel ležišče pri železniški postaji. S kolegom sva šla pogledat, da mi ni kdo česa ukradel, ko pa sem dvignil odejo, me je na vzglavniku čakalo deset evrov.

Čuri

DOBER DAN

Ne vem, kdo si je izmislil ime Kralji ulice, ampak ko kdo vidi, da piše Kralji, se jim kar glava dvigne in imajo negativen odnos, pravijo: »Potem pa naj ti ljudje nam dajo kakšen evro, če so že Kralji (ulice).« Jaz bi predlagala ime Siromak, se bolj sklada, sem tudi prepričana; da bi ljudje več prispevali, tako pa že naslov časopisa daje slab občutek.

NN

POTUJOČI KLATEŽI

Začetnik je bil pred dvajsetimi leti potujoči »brezdomec« Vinko, ki je ponoči stanoval in spal v Zidanem Mostu, kjer so opazili, da je čisto v redu, in mu celo dodelili stalno vozovnico in pravico do spanja v čakalnici. Temu je sledilo še veliko posameznikov in ga skušalo oponašati, po cel dan so se vozili z vlaki po najdaljših progah in nato nekaj ur prespali v odprtih in ogrevanih čakalnicah. Leta 2025 so celo slavili božič in novo leto z delavci na železnici. Nekateri so se sami pregnali iz svojega toplega doma, nekatere pa so drugi oziroma država. Danes jih potuje na dan vsaj petdeset, ki niso nujno kralji ulice, morda so pijanci, brodolomci, zakonolomci in drugi posebneži ter izbranci. Vinka so na žalost iz čakalnice v Zidanem Mostu izgnali, ker je imel preveč »prijateljev«, ki so svinjali v čakalnici in WC-ju. Nekateri so ležali po liftih in celo v invalidskih sanitarijah, kar je skrajno nesprejemljivo. Poleg tega so tudi kradli, lagali in izkoriščali dobroto železničarjev. Danes morajo potujoči brezdomni čakati na vlake z zamudami tudi po več ur, saj so čakalnice zaprte, da slučajno ne bi notri spali in kampirali. Tudi veliko mladih iz razpadlih družin potuje pač nekam – ne vedo še kam. Bizarno za popizdit.

Benjamin MantaQi-Chi

P. S. Johnny Cobra je poročal, da je na postajo v Zidanem mostu prišel »en tip« z masko in ga udaril z železno palico ter mu grozil. To se je ponovilo tudi naslednji teden, ko naju je oba napadel. Ko je to videl eden od mimoidočih, mu je zaklical naj neha, nato je hotel napasti še njega, a je pobegnil.

KILO DREKA

Še nikoli v življenju nisem komaj čakala cel kup dreka. Pričakovala sem ga popolnoma pripravljena. Z Dulcolaxom in blizu veceja. Prišel je v dveh šusih. En popoldan, en ponoči. In zdaj, ko sem se končno spraznila, se počutim vrhunsko. Drugače pa je kar jeba, ko ne moreš pravilno srati. Zdaj sem skapirala rek, da »se mora samo umreti in iti srat«. Hahahaahahaha!

Olajšana Mica

ATMOSFERA

Nikoli nič, ampak je vseeno naše. Vse je visoko, ampak nam vseeno paše.

Edin

ZGodbice z ulice

Spominjam se zime, ko smo spali v nekem podhodu, a to je že nekaj let nazaj. Imeli smo v bistvu »sobo« v centru. Tam smo imeli vzmetnice, odeje in spalke. Med nami je vladal red in toplo je bilo in tudi ne vsem na očeh. Problem brezdomstva se mi zdi, da je tudi, da ljudje gledajo premražene obraze, a kaj, ko tega hvala bogu ne morejo občutiti. Ko piha, ti je edino zavetrje karton – v ekstra razmerah pa stiropor. Ja, to je razkošje. Brezdomstvo boče v oči in je srce parajoče. Nihče si tega ne zasluži. Marsikaj v današnjem svetu ne štima. Skrbi me, da se rušijo temelji človečnosti. Treba se je močno zazreti vase. In ugotoviti ter delati v smeri, ki pelje iz kaosa, nemira.

Serpentina

PRIPRAVE NA SPREJEM

Končno. Pa sem le dosegla pogoje, ki so mi jih postavili na CZOPD za sprejem. Test je bil, kot so zahtevali, čist in v roku dveh do treh tednov bom dobila datum za sprejem, da se očistim tablet, saj mi zadnje mesece povzročajo preglavice. Po pravici povedano, sem se redko veselila bolnišničnih ustanov, zdaj pa vstop v to komaj čakam, da pridem ven brez odvisnosti od tablet. Odločila sem se za redno zaposlitev, saj imam dosti življenja brez službe. V službi dobiš družbo in strukturiran dan, ki ga zdaj nimam. Še vedno sem prepričana, da sta zdravje in življenje na prvem mestu. Zelo se že veselim, da bom zaživela kot normalni ljudje.

Plavolaska

POTI

Danes veliko govorimo o svobodi. Lahko izberemo, kako bomo živeli, kaj bomo delali, kako se bomo oblačili in s kom bomo. Pa vendar je veliko ljudi izgubljenih. Več možnosti pomeni tudi več pritiska. Socialna omrežja so zagotovo prostor, kjer se svoboda pogosto konča. Res je, da lahko vsak pove svoje mnenje, a hitro ugotoviš, da te lahko vsak napade, kritizira ali obsoja. Zato si ljudje vse manj upajo izražati svoje misli, saj se bojijo odzivov. Resnična svoboda ni v tem, da lahko rečeš vse, kar ti pade na pamet, temveč v tem, da te pri tem ni strah. Prava svoboda je v tem, da znaš izbirati modro, da znaš živeti s svojimi odločitvami in da si upaš biti to, kar si – tudi če si drugačen, tudi če greš proti toku.

Nina Stepanović

ANEKDOTE IZ PRODAJE

LISTEK, KI JE OGREL JANUAR

Leto 2026 se ni dobro začelo. Resda je mraz popustil, a je zaradi prehitrega dviga temperatur ogromno ljudi bolnih in posledično slabe volje. Tudi jaz se nisem dobro počutila, a sem vseeno šla ponujat ulični časopis v bližnje mesto. Slabo vreme in dejstvo, da smo bili sredi meseca, je dodatno poslabšalo moje razpoloženje, saj trgovina, pred katero običajno prodajam, ni bila kaj prida obiskana. Ljudje so hiteli mimo zaviti v plašče in skrbi. Januar je bil dolg, siv in moj glas je z vsakim zavrnjenim pogledom postajal tišji. Po daljšem času ponujanja januarskega izvoda se je ustavil gospod. Kupil je časopis, se prijazno nasmehnil in odšel proti avtomobilu. Zdelo se mi je, da je bil to eden tistih kratkih, a pomembnih trenutkov človeške toplote, ki se v takih dneh hitro izgubijo. Čez nekaj minut se je vrnil. Stopil je bliže in mi v roko stisnil majhen listek. Na njem je pisalo: »Špela, prebral sem tvoj zapis in res se čuti, koliko teže je v njem. Način, kako si to povedala, kaže na izjemno občutljivost in notranjo moč. Nisi sama in to, kar si čutila, ima smisel!« Brala sem te besede znova in znova. V tistem trenutku se vreme ni izboljšalo, mimoidočih ni bilo nič več in januar ni postal nič krajši. A nekaj v meni se je premaknilo. Občutek, da te nekdo res vidi in sliši, je včasih močnejši od vsega drugega. Zaradi enega listka je bil moj dan lažji – in leto 2026 se je za hip zdelo manj neprijazno.

Špela

PONUJANJE KRALJEV ULICE V PARU

Nekaj časa sva v centru pred trgovino ponujala Kralje ulice le jaz in še ena oseba. Na začetku sem se trudila, da bom tam prva, saj sem morala drugače čakati na vrsto tudi po 2–3 ure, kar mi seveda ni ugajalo, saj bi se lahko menjavala na vsako uro, kar bi bilo pravično, ampak se dogovor s to drugo osebo dostikrat ni obnesel. Prišlo je tudi do tega, da sva časopis ponujala oba, vsak za svoj zaslužek, ki pa je bil boren. Kmalu pa sva ugotovila, da če sva tim, prodajava v paru in si vsak evro deliva, da sploh ni tako slabo, saj sva imela družbo drug drugega. Bilo je veliko bolje, kot da tekmujeva, kateri več dobi. Če te osebe recimo ni, moram priznati, da prav pogrešam družbo, pogovor in smeh. Vse se da zmeniti na lep način, saj s prepirom škodimo vsem prodajalcem, kupcem in pa predvsem sebi. Vesela sem, da sva našla skupno rešitev.

Plavolaska

Foto: Maja Mekina, KMCS

Mariborske stran:

Vid Kmetič

POSLEDNJA ČUVAJKA MESTA

Marsikaj v Mariboru ni to, kar se zdi na prvi pogled, in prav nič drugače ni z zvonikom stolne cerkve. Po postavitvi mestnega obzidja med letoma 1255 in 1275 se je kaj kmalu pojavila tudi potreba po izgradnji osrednjega stolpa, od koder bi se dalo opazovati bližnjo okolico in učinkovito voditi obrambo mesta. Za najprimernejšega se je izkazal prostor ob župni cerkvi, saj je ta tako rekoč v geometrijskem središču srednjeveškega Maribora. Ko so leta 1512 nadzidali osrednjo cerkveno ladjo, so povišali tudi stolp in vanj prvič namestili cerkvene zvonove. Šele takrat, torej skoraj dvesto let od izgradnje, je obrambni stolp dejansko postal tudi cerkveni zvonik.

Poleg vpadov tujih osvajalskih vojska in smrtonosnih bolezni je na mesta prežala še ena velika nevarnost. To so bili požari. Maribor je v zgodovini prizadelo kar enajst večjih požarov in vsak od njih je dodobra uničil mesto. Takrat je bila večina hiš še lesenih, pokritih s škodlami ali slamo, in za izbruh požara je bila dovolj le iskra in je zagorelo. Zato so stolp po koncu nevarnosti turških osvajanj uporabljali kot opazovalnico oziroma stražarnico pred požari, za stražarja so na vrhu stolpa uredili tudi stanovanje. Ta je opazoval okolico, in če je zagorelo, je s številom udarcev po zvonovih javil, kako močno gori, smer požara pa je nakazal z zastavico oziroma ponoči z lučjo. Kasneje se je seveda vse to sporočalo po telefonu in telefonska povezava med stolpom ter požarno brambo je bila ena prvih v mestu.

Urbana legenda pravi, da naj bi ta poklic opravljale ženske, saj naj bi moške večkrat premamili vonj po pivu, ki se je širil iz bližnjih pivnic in pivovarn, a to ne drži. Drži pa, da je bila zadnja čuvajka zares ženska – Antonija Wiess. Po smrti svojega moža, sicer vnetega gasilca, je Antonija postala gasilska sluginja, šest let za tem, ko je za poklic mestnega čuvaja postal prestar, pa je na predlog gasilcev v službi na stolpu zamenjala svojega starega očeta Petra Weissa. V

majhnem stanovanju je živela skupaj s svojo hčerko ter nečakinjo in vse tri so izmenjale opravljale enega izmed najpomembnejših poklicev v mestu.

»Vsake četrte ure moram pogledati okrog in okrog stolpa, kar se kontrolira. Vsak sumljivi dim moram natančno premotriti, če ni morda znak požara. Ponoči pa vsak sijaj. Če se mi zdi sumljivo, telefoniram takoj gasilcem. Pred leti sem smela takoj biti plat zvona, danes storim to le na poziv gasilcev pri večjih požarih,« je povedala za Mariborski večernik Jutra konec leta 1931.

V zimskih mesecih je bilo življenje na stolpu še nekoliko bolj trdo kot drugače. Hladno stanovanje je bilo treba močno ogrevati. Kurili so drva in prav vsak kos lesa so morale stanovalke prinesiti na vrh po 154 stopnicah. Na srečo je bil v stanovanje takrat napeljan že vodovod, saj bi drugače morale na vrh nositi še vodo. Poleg hčere in nečakinje je Antoniji delal družbo še kanarček Hanzek. Iz kletke je ob oknu gledal na Dravsko dolino in spomladi je veselo žvrgolel, v zimskih mesecih pa je bil bojda bolj molčeče narave.

Občasni obiskovalci stolpa, ki so se na vrh vzpenjali zavoljo lepega razgleda, pa so za Antonijo bili bolj nadloga kot pa dobrodošla družba. »Oni, ki prihajajo, so včasih prav čudni. Kljub prepovedi kadijo cigarete in odmetavajo smeti po stopnicah. Nekateri zvonijo, kličejo za ključ, a ko ga dobijo, se smejejo in izginejo. Tako sem bila že večkrat oškodovana in – potegnjena. Otroci pa nič rada ne spuščam na stolp, ker se lahko ponesrečijo na stopnicah. Odškodnina za razgled je prostovoljna, kar pa marsikdo pojmuje tako, da sploh ne da ničesar. Včasih je bila določena na dva krajcarja. Vidite torej, da imam z obiski slabe izkušnje in vendar moram štirikrat letno čistiti stopnice, kar da mnogo truda.«

Leta 1931 je Antonija s stolpa opazila

Foto: Leonhard Niedermüller

Zvonik stolne cerkve

sedemnajst požarov, povečini manjših, gorela pa je tudi tovarna na Teznu, tekstilna tovarna Doctor in druga na Studencih ter tovarna v Rušah, od nastopa svoje službe pa je bila njena »bilanca« naslednja: 1924 – 10 požarov, 1925 – 33 požarov, 1926 – 26 požarov, 1927 – 14 požarov in 1930 – 10 požarov.

Ob koncu vsakega leta so prihod novega mestni čuvaji naznanili na prav poseben način – z udarci na zvon: »V Silvestrovi noči začnemo še pred polnočjo zvoniti in štejemo udarce za dni novega leta. Letos jih bomo šteli 366, ker je prestopno leto. Tedaj bom v mislih želela, da naj božja previdnost bdi nad Mariborom, kakor je zapisano na našem velikem zvonu: 'Nad Mariborom pa bi solnčni časi sijali jasno v žaru svetlem kot zlato!«

Antonijino delovno mesto so oblasti ukinile 1933, s tem pa ni izgubila zgolj službe, ampak tudi stanovanje na zvoniku. Mestni svet je zaprosila za pomoč in kljub temu, da ji je do pravice prejetja denarne pomoči iz sklada za podporo mestnim delavcem, njihovim vdovam in sirotam manjkalo 18 mesecev delovne dobe, so ji odobrili 150 dinarjev mesečne pomoči. Zadnji znani naslov prebivališča Antonie Weiss je bil na Slomškovem trgu 7, v hiši mestne župnije. Poslednja mestna čuvajka je umrla 20. maja 1962.

Sci-fi rubrika:

DOBA ČRNILA

Dve desetletji je civilizacija žvela v mirni, brezhibni resničnosti nove dobe. Finance so bile avtomatizirane, nihče ni nosil denarnic, kaj šele gotovine ali kartic. Transakcije so bile zgolj stvar prisotnosti, saj je vse opravljala umetna inteligenca – vse do Velikega odloka leta 2054.

Težava, po mnenju novoustanovljenega Sveta za globalno integriteto, ni bila varnost, digitalna knjiga je bila brezhibna, temveč originalnost. Razglasili so, da se v svetu, kjer je vse popolna digitalna kopija, človeška duša izgublja in da mora biti za ohranitev bistva osebne odgovornosti vsaka finančna transakcija, ne glede na to, kako majhna je, odpremljena z mokrim črnilom in pravno overjenim podpisom. Svet je čez noč postal kaos.

Lila je stala v vrsti za svojo jutranjo proteinsko pasto v lokalnem avtomatiziranem kiosku. Vrsta se je raztezala čez tri mestne bloke. Kiosk, zasnovan za strežbo 40 ljudi na minuto, je zdaj obdelal eno transakcijo vsakih osem minut. »Naprej! Stopite naprej, povejte svojo namero in pripravite roko za podpis,« je zavpila oskrbnica kioska, ga. Periwinkle, nekdanja kvantna podatkovna analitičarka, ki je zdaj napredovala v ključno vlogo priče za podpis in nadzornice sušenja črnila. Ga. Periwinkle je Lila v roko potisnila papir in pisalo. Pero, arhaično in odsluženo, je pogosto puščalo. »Podpišite kupoprodajno pogodbo, izjavo o nameri in dodatek k davčni skladnosti. Podpis priče je potreben na vseh treh.« Lila je napisala svoje ime. Takoj ko je končala, je ga. Periwinkle podpisala tri dokumente, jih žigosala in nato morala fizično počakati tri sekunde, da se je črnilo posušilo, preden je ločila liste. Kaos ni bil le v vrstah pri kioskih, bil je povsod.

Vozniki avtobusov so zdaj nosili torbe čez ramo, bile so polne pravnih dokumentov. Preprosta vožnja čez mesto je zahtevala, da je potnik ob vstopu podpisal »Izjavo o oprostitvi odgovornosti za prevoz«, voznik pa je ob izstopu podpisal »Potrditev o opravljeni storitvi«. Konica niso bili več prometni zastoji, temveč čakalne vrste za podpis. V supermarketih so popolnoma avtomatizirani blagajniški roboti mirovali. Namesto tega je na podpisnih postajah

Foto: naor4040

delovalo na stotine prodajalcev. Nakup hleba kruha in vrečke jabolk je pomenil dve ločeni transakciji, dva ločena obrazca in skupno šest podpisov. Najbolj absurdne situacije so se pojavljale v šoli, kjer so otroci vsak dan vadili podpisovanje. Vsakič, ko so bili poklicani, so morali podpisati obrazec. Podpis je bil potreben tudi za prihod in odhod iz razreda ter trije podpisi za vstop v šolo. Vendar se je iz te zmešnjave pojavil nenavaden človeški element. Podpis je postal novo družbeno mazivo. Ljudje so začeli nositi personalizirana pisala – monogramirana, pernata, celo pozlačena – kot statusne simbole. Dober, berljiv podpis je bil dosežek. Prirejali so podpisne zabave, kjer so ljudje vadili svojo pisavo.

Nekega večera je bila Lila v skupni jedilnici. Natakarak, vznemirjeni mladenič po imenu Konchi, je prišel k njeni mizi s plačilnimi obrazci. Podpisala je račun za hrano. »In če vam dam napitnino?« je vprašala utrujena. Konchi je zavzdihnil in še enkrat izvlekel obrazce. »To zahteva ločeno potrdilo o prenosu hvaležnosti, podpisano v šestih izvodih. In, prosim, ne pritiskajte preveč, zmanjkuje mi črnila.« Ko se je Lila nagnila naprej, je spoznala ironijo. Zgradili so popolni digitalni svet, da bi nato obstoj spremenili v neskončno, neurejeno in izjemno frustrirajoče ročno papirno delo. Prihodnost je bila tu in izrazito je dišala po cenenem črnilu.

K.

**PIRAMIDE IMAJO SVOJO ENERGIJO.
SPLOH PREHRANSKA!**

BOJAN SCHWENTNER

Foto: Nada Žgank

Mariborska scena:

Goran Šrok – Gogi, 59 let

NEKOČ

016
KRALJI
ULICE

Dober dan, dragi moji. Kak ste mi kaj gnes, ste razpoloženi za branje ene od mojih resničnih zgodb? Kot opažam in verjetno tudi vi, zim več ni. Mrzlo že je, ampak snega pa zapade iz leta v leto manj. V moji mladosti ga je bilo kar veliko. To je bilo veselja, vam povem. Sem v drugem razredu dobil nove smuče. Take napol avtomat. Prvi teden sem jih polomil, dobil krepke batine od mamice. Situacijo je rešil očim. Priskrbel mi je druge smuči. Odstopil mi je svoje iz svoje mladosti. Pancarji so mi bili dve številki preveliki. Smučke za deset centimetrov predolge. Smučarska oprema je pa bila: kavbojke, debel volnen pulover, dvometrski šal, ki mi ga je poleg rokavic spletla moja stara mati. Vozil sem lahko le smuk, saj zaradi velikosti smuč nisem mogel voziti cikcak. Torej samo ravno, dokler leti. Na koncu pač kresneš v sneg.

Vse to še gre, ampak pozabiti ne smemo, da sem bil oblečen v volnena oblačila. Po par padcih sem bil podoben jetiju na smučeh. Padal sem pa tak vsakih pet minut. Veste, dragi moji, da moreš bit fejest blesav, da vztrajaš in zmrzuješ samo zato, da se lahko enkrat pelješ po strmini, in še to

vsakih deset minut. Vlečnice ni bilo in si moral teptat nazaj v hrib. Vendar sem in tudi danes bi – zaradi druženja z ostalimi otroki iz vasi ob Pesnici. Bili so to lepi, zelo mrzli, vendar prav zato nepozabni dnevi davnega leta 1979. Bilo je fantastično. Danes gledam na to tako, da je bilo takratno otroško zmrzovanje ena aviza za kasnejša leta, preživeta na ulici. Bilo je mrzlo tak, da mi je vino zmrznilo v plastenki. Ti boga sn bil fejest jezen na vreme, na mraz, na sebe in na svojo blesavo usodo, iz katere se takrat nikakor nisem uspel izvleči.

Danes, ko tak gledam nazaj v preteklost, si ne morem kaj, da si ne bi čestital, saj mi je uspelo. Uspelo mi je, da sem se odtrgal od ulice, preden bi bilo prepozno. Danes sem srečen, da živim. Na svoj trmasti način sem človek, ki je navajen na vse bolečine, kar jih je. Ne bojim se jih in mirne duše me lahko boli, saj bolečina je moje življenje. To bi za danes bilo to in verjemite, da bolečina je drugo ime za življenje. Sledi še moj obvezni zaključni pozdravček z mislijo o miru na celotni zemeljski obli in v celotnem univerzumu. Čavci, bajči in arrivederci do naslednjč.

PAPARAZZI ZA REVEŽE

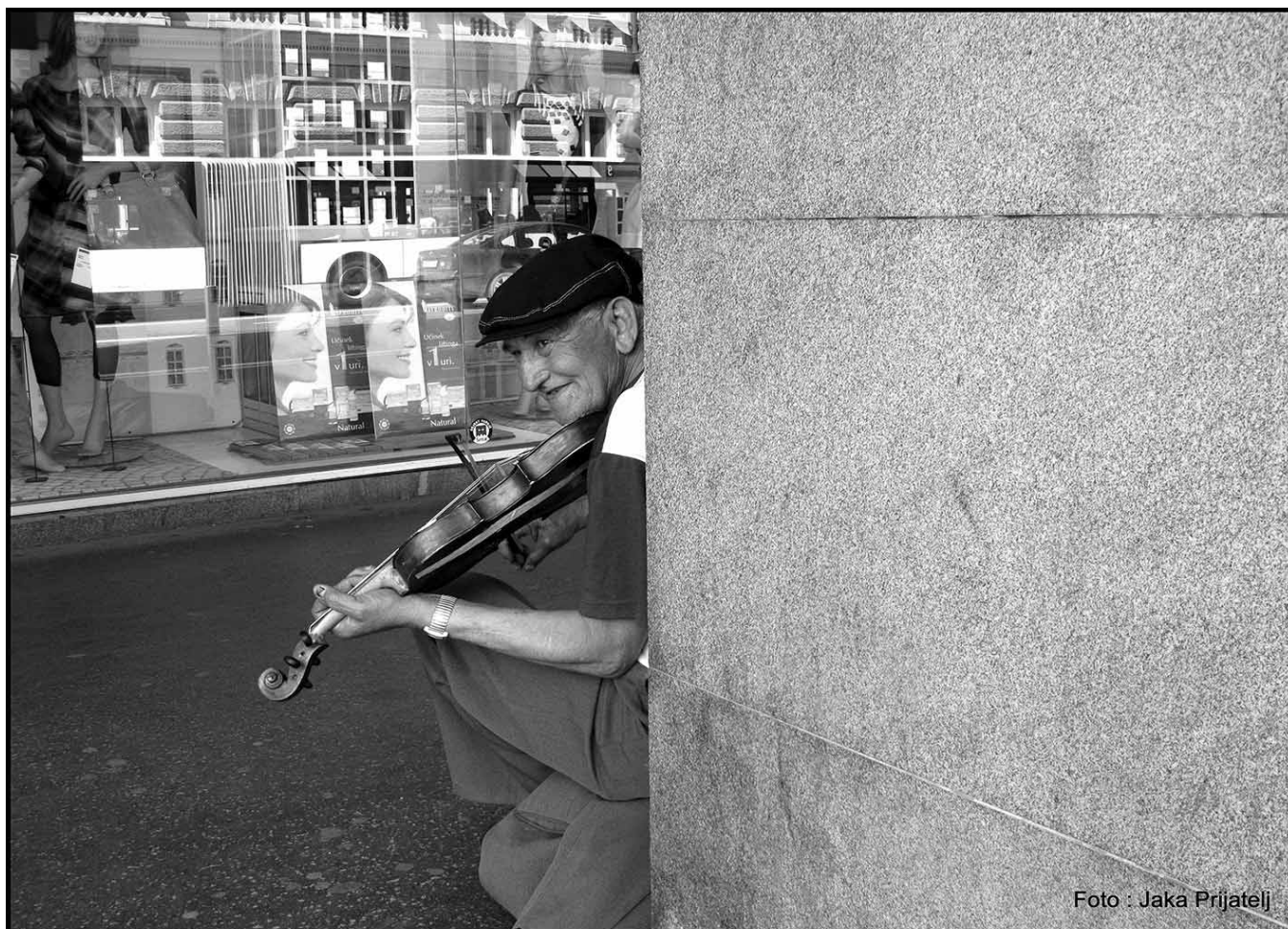

Foto : Jaka Prijatelj

IN MEMORIAM: ALEKSANDER OSTRUH

017
KRALJI
ULICE

Foto: Aleksander Perić

»Aleks je bil za zunanjega opazovalca videti kot eden izmed najbolj 'tough' kraljev. Tip, za katerega bi rekel, da ga nič ne more zlomiti. Zato se me je še toliko bolj dotaknilo, ko me je enkrat pocukal za rokav, da sva šla na samo, potem pa se je pred mano zjokal kot otrok. Deset minut je samo jokal. Brez besed. Potem se mi je zahvalil za moj čas in se podal nazaj na cesto.« Jure

»Leta nazaj, ko je še delal na Čopovi, je priletel mimo. Usedel se je poleg mene in najino spoznavanje se je pričelo. Moram priznati, da me je pozitivno presenetil, imel je veliko zgodb in prilog. Takoj se je poštekal z mano, z mano, volkom samotarjem. Res je bil mož na mestu kljub odvisnosti. Boril se je, in to je bilo to. Začutil sem, da je podoben meni, držal se je zase in delal tako kot jaz. Imel je ogromno željo, da se vrne v Francijo, ampak mu zdravje in okoliščine tega niso dopustili. Strlo me je, ko sem izvedel, da ga nikoli več ne bom videl. Saj me nikoli ni izdal, razočaral, nategnil. Spomnim se Kongresnega trga, ko sva se srečala in sem jaz imel novo dekle. Kako iskreno je bil vesel zame. Res neverjetno, iskreno sem bil osupel, saj kaj takega doživiš samo enkrat. Pogrešan boš med nami, upam, da si našel svoj mir in spokojnost na drugi strani. Počivaj v miru.« Mob!xxx

»Prejšnji teden sem bil na pogrebu, pokopali smo Aleksa. Bil je človek, ki je nekoč veliko potoval, videl je Francijo in vedno živel tam, kjer je bilo dovolj akcije. Pa nič slabega o mrtvih, saj se je trudil, a preživeti ulico brez težav ... Uf, kje vse sva spala. Jaz sem to pot nekoč že prehodil in zato nisem hotel nazaj na iglo, saj je igla smrt. Aleks, vedi, da

te bomo vsi pogrešali. Mojih sovrstnikov je vse manj, vse prehitro umirajo. Slaba hrana, slaba droga, prijateljstva, ki niso pristna – vse to botruje kratki življenjski dobi. Žalostno, ko se takole zamisliš. Še vedno slišim jok njegove mame, ki me prav preganja. Kriki ženske, ki je izgubila otroka; tega ne moreš pozabiti. Zareže se vate in tam ostane. Mnogi so komentirali, češ, kaj pa ga ni vzela k sebi, če ga je imela tako rada. Ona ga je že imela rada, vendar Aleks je hotel v svet, kjer je mnogo pasti. Srečno, Aleks. To je zadnja debata. Vsi te bomo pogrešali.« Robert Ž.

»Pa še ti si šel brez 'adijo'. Preveč vas odhaja. Alex, je lepo tam, kjer si? Ali kaj manj boli, imaš vse prste? Kdo so bili ti ljudje, ki so te pustili umreti na cesti? Poliglot, znaš še vse jezike? Upam, da – v vseh barvah, saj energija je večna. Lepo potuj ... V misli so mi prišle rime mojega najljubšega raperja: Brut, Fenomen. Ni v slovenščini, a je zgovorno.« Žalostna Mica

*oslobođenih ruku slomiću đavolu kičmu
a bog čuti to je prokletstvo u getu
vi me ne znate preživljam to je fenomen
neki lekovi su gori od bolesti
neke terapije ne bi mogao podneti
neko se krije u ogledalu ali ne vidim ko je
možda dobro u lošem il loše u dobrom ima
to je jing jang kodeks
mislio sam biće lakše ako pričam o tome
nije mi bolje ali nije mi problem
preživljam to je fenomen*

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo ureja Matej Krajnc.

Sara Špelec

»ZVEZDE SE SUČEJO IN PRAVI ČAS SE RAZKRIJE ...«

Jakob J. Kenda: Evropa: sever, severozahod (Založba ISPO, 2024)

Namesto kvarnika

Vas zanima, kaj pomeni *dugnad*, *russefeiring*, *highland midge*, kdo je bil navdih za Sherlocka Holmesa in od kdaj Ian Anderson goji losose? Izvrstno: izvolite strani 42, 46, 88, 100, 158! In še nekaj pikantnosti: potopisni roman **Jakoba J. Kende** *Evropa: sever, severozahod* (Založba ISPO, 2024) je skrbno uredila **Mateja Seliškar Kenda**, oblikovala **Petra Černe Oven**, z naslovnico, zemljevidi in vinjetami pa jo je ozaljšala **Nina Čelhar**. Skratka, brez skrbi, pot je prijazna: utrta in zgledno označena.

Po sledih kulturnega in ženitnega posrednika

Potopisi ne zrcalijo poti. Razgled je venomer zasenčen s popotnikovim pogledom, zato potopisni žanr razgalja predvsem piščev odnos do sveta onkraj domačega praga in njegovo zmožnost udomačevanja Drugega. JJK se topogledno izkaže. Sam nastopa zgolj kot posrednik, ki bralca vodi med svetom živih in mrtvih, ne da bi sodil, poveličeval svojo ali podcenjeval tujo kulturo. Mostove na poti gradi s humorjem in samoironijo, z osupljivo lepimi opisi narave, s pristrčnim opisom živalskih vrst, z vključevanjem življenjskih zgodb sopotnikov, različnih literarnih referenc in, ne nazadnje, s sprejemanjem lastne sence (str. #poiščitesami). Še z njegovo osebno zgodbo, polno metaforike in arhetipskih p(l)asti, se je mogoče zlahka poistovetiti. (Precej bolj veristično nas seznanja s svojim prehladom in zamašenim nosom, ki mu je moral med potjo povzročati poštene preglavice, mene pa je, ovbe,

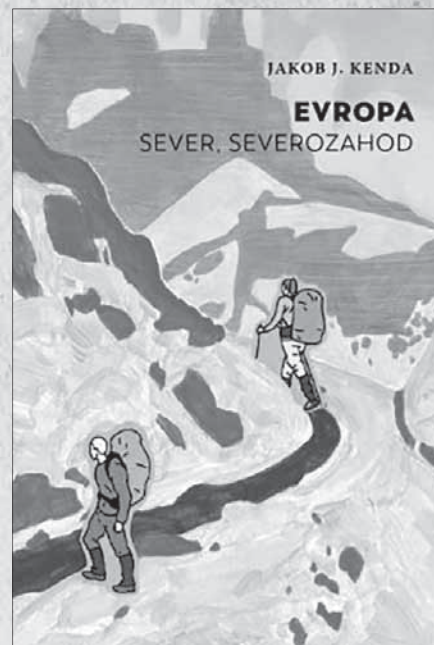
ovbe, zabaval.) In ker gre za potopis brez zadušljivih -izmov, ni naključje, da se s prvim delom evropske pohodniške trilogije ne poklanja osrednjemu delu evropske transverzale, marveč njenemu norveškemu in škotskemu 'Drugemu'.

Sprva se z Matejo, Lučko in Aljažem odpravi na zadnje skupno družinsko popotovanje; po zaslugi modrih otrok – ki kljub očetovemu zgražanju nad najdražjo možno destinacijo izbereta Norveško – podoživljamo sanjsko sivino pokrajine na poti od Åndalsnesa do zahodnega dela gorskega hrbta:

»Koliko je tu odtenkov sive in vsi so dopadljivi: rožnata siva prog v kamenju na robu stene, vrh katere stojiš, mrakobna siva šilastega grebena granita, ki pregrajuje dve izmed dolin pred tabo, tako arktično presvetljena siva oblakov, ki jih čez vrhove žene močan veter, da prehaja v belo.«

Izkušen popotnik Christian je njihov vodnik po Åndalsnesu (v knjigi poimenovanem kar pokrajina iz Bratov Levjesrčnih) in Oslu; v prestolnici jim razkaže norveške kulturne ustanove, po katerih bi se pri nas nedvomno lahko zgledovali, seznanjeni jih z duhom in duhovi norveške družbe, potem pa z avtorjem iz »egalitarne Skandinavije« odpotuje proti »razslojenemu Britanskemu otočju«, natančneje Škotskemu višavju. Mateja Christianu ob slovesu 'prerokuje', da se bo njen »prima in super tip« na Škotskem prelevil v ženitnega posrednika, in, glej, resnično se jima pridruži škotska sopotnica Sorcha.

Z življenjsko zgodbo visoko izobražene ženske iz škotskega ruralnega okolja dobijo poetične podobe pokrajine malenkost tradicionalistični priokus. Tradicionalne pohodniške poti pa vodijo vse do predkrščanske preteklosti,

rečeno drugače: popotniki se vzpenjajo po obrednih stezah, namenjenih prenosu umrlih v onostranstvo. JJK-ja med hojo po zahrbtnem blatnem terenu prešine tudi misel na »arheologe daljne prihodnosti«, ki ga bodo nekoč »mumificiranega potegnili na plano«, češ:

»Glejte ta krasni izraz groze na obrazu, ta usta, ki razprta hlastajo za zrakom!« /.../ »Ja, saj zato pa je tako dobro ohranjen. Blata se je revež v poslednjih krčevitih trenutkih svojega življenja najedel in nadihal.«

Srečen spust v (razsvetljeno?) prihodnost

K sreči se je nemumificiran, in a good humour (gl. str. 92!), vrnil in nas bo z živimi, slikovitimi opisi še naprej vodil po višavah, v moji knjigi pa ostajajo sledi pisanega svinčnika, s katerim sem si vneto podčrtovala bleščeče – literarnozgodovinske, geopolitične, sociološke, religijske ... – pasuse, ki z razumevanjem preteklosti vodijo v razsvetljeno prihodnost, kakršne si želimo tudi v evropskih nižavah. Na vprašanje, kdaj nas doleti, bi z Lynchem navdahnjen JJK bržkone odgovoril: »Zvezde se sučejo in pravi čas se razkrije ...«

Vir: Wikipedija

Tanja Tuma

AMOSOV ČEVELJČEK V AUSCHWITZU

*Mamico držim za roko,
ko po tirih stopam tja.
Kamor seže mi oko,
množica ljudi brez kraja.
Vojak grozi, njegov pes laja,
vsi vsevprek kričijo poleg vlaka.
Amos Steinberg, kaj te čaka?
Čevelj, čeveljc, čeveljček.*

*Mamica me boža nežno,
šepeče tiho na uho.
»Zdaj umili bomo se lepo,
nato jedli, legli, pili čaja,
še uspavanko ajatutaja,
zaspala bosta ti in tvoj medvedek.
Amos Steinberg, kaj te čaka?
Čevelj, čeveljc, čeveljček.*

*Odložim kovček in obleko,
sezujem čevlje in na tla
zložim prtljago vso;
moja mamica pred mano gola
prijazno se smehlja.
Boš kaj narisal očku v zvezek?
Amos Steinberg, kaj te čaka?
Čevelj, čeveljc, čeveljček.*

*Namesto vode line se odpro.
Glej, na tleh bel kamenček.
Amos Steinberg, smrt te čaka.
Čevelj, čeveljc, čeveljček.*

Vir: Zgodovinski arhiv
Ljubljana

Anton Aškerc

MI VSTAJAMO!

*Mi vstajamo! In – vas je strah?
Pokaj tako hrumite!
Slovana se bojite?
Teži vam dušo huda vest?
In vest vam stiska jezno pest?
Bojite se – osvete
od množice neštete?*

*Mi vstajamo! Ni ljubo vam?
Mi vstajamo gotovo
v življenje svetlo, novo.
Nič več ni drag nam spanja mrak,
na delo vodi nas korak;
noč temna je za nami,
svobode svit nas dramí.
Mi vstajamo ... Poslednji čas!
Mi nočemo umreti,
mi hočemo živeti!*

*Iz svojih vstajamo moči,
četudi smo pozní, mladí:
Kaj uk je zgodovine?
Bodočnost je – mladine.
Mi vstajamo, mi vstajamo!
Če še tako hrumite,
če še tako kričite!
Pokaj tako jezite se?
Nas morda res bojite se? –
Napredek in prosveta,
to naša bo osveta!*

IN MEMORIAM: VITO STANTE

»Začetki mojega dela v nastanitveni podpori Kraljev ulice so tesno povezani s spomini na najino sodelovanje. Kako sem te vsak petek pred sestanki za sobo hodila iskat na ploščad pri K4, ker si težko hodil in nisi imel telefona, da bi te lahko opomnila, kdaj priidi. In s spomini na tvoje zanimive, pa tudi zelo težke življenjske zgodbe. Na najine prepire, ki si jih vedno končal tako, da si mi rekel: »Ma, ti si v redu.« Na tvojo preselitev v samostojno bivalno enoto, ki je bila v resnici tudi moja prva. Čeprav se je najin stik nekako skozi zadnja leta izgubil, sva se vedno razveselila drug drugega, ko sva se videla. Navadno si pogovor začel s šaljkami na račun moje barve las ali uhanov, zaključil pa s tem, »da me je vedno tako lepo videti«. Vito, tudi tebe je bilo vedno lepo videti. Žal mi je, da se na tak način na tem svetu ne bova več srečala. Upam, da se boš zdaj končno odpočil od tega življenja in sveta, ki ti je prizadejal tako veliko ran.« Maša

»Vito, pogrešala te bom. Delila sva ljubezen do čevljev Pavel Jazbec, potovanj, tobaka Golden Virginia, rož in še česa. Bil si posebež – če te ne bi poznala, bi te kaj hitro napak ocenila za godrnjača, ampak si bil veliko več. Če si človeku dovolil, da te vsaj malo spozna, je vsak ugotovil, da imaš zelo izviren smisel za humor, da si izjemno razgledan (verjetno gre zahvala vsakodnevni branju časopisa) in da drugim nikoli nisi privoščil slabega. Z veseljem si delil, četudi sam nisi imel veliko. Nikoli ne bom razumela, zakaj so prav tebe v parku pretepli, da si komaj ostal živ, ko pa si se vedno brigar samo zase in se nisi vtikal v nikogar. Vesela sem, da si vsaj zadnja leta svojega življenja preživel v svoji sobi na toplem, za razliko od mnogih let pred tem. Mislim, da si sam pri sebi vedel, da se počasi poslavljáš. Imam občutek, da si šel do zdravnika samo zato, da bom jaz pomirjena, ker se ukvarjamo z zdravstvenimi težavami, in ne da bi bil miren ti.

Foto: Katja

Ti si se s tem nekako sprijaznil in res sem prepričana, da bi še enkrat izbral isti, hitri konec – ne pa počasno in z boleznimi obkroženo stanje. Ko sem ti grozila, da zdaj je pa res nujno, da greš na pregled, si mi večino časa odgovarjal, da boš tako ali tako umrl, pa kaj?! In ko te tam niso ustrezno obravnavali in sem se jezila, si ti tolažil mene, ne jaz tebe. Ko so mi od jeze že plavale oči, pa si hitro našel način, da preusmeriš mojo pozornost na nekaj pozitivnega, pa četudi je to bil random maček, ki je prečkal cesto. Pogrešala bom tvoje izjave, ki so bile še posebej smešne takrat, ko so neznani ljudje na hitro ocenili, da nisi pri pravi, ti pa si jim takoj spustil kakšno pikro nazaj, kar jih je dobilo totalno nepripravljene.« Katja

Zdravnica pride do Vita domov, ga pregleda in se trudi z diagnostiko. Vito naveličano sodeluje. Po desetih minutah pregleda in dodatnih vprašanj v stilu, če res ne želi napotnice za RTG kolka in za diabetologa, se počasi začne odpravljati. Vito se potrudi vstati in ji seže v roko za adijo. Ko se primeta, ji pribije: »Loj, vi pa imate res mastno kožo, gospa zdravnica!« No, še dobro, da sta se že poznala, tako da smo se vsi skupaj nasmejali, zdravnica pa je zaupala, da je to podedovala po očetu.

Vito: »Mi zviješ cigaret?«

Katja: »Okej, zvijem.«

Vito: »Človk bi mislu, da si iz Bronxa, kok hitr zvijaš.«

Katja

ENTITETE IN OKREVANJE

Slišanje glasov (ki jih drugi ljudje ne slišijo), in tudi druge podobne izkušnje, na primer, da vidiš stvari, ki jih drugi ne vidijo, ali da čutiš prisotnost nekoga ali nekih energij, ki jih drugi ne čutijo, ali pa celo čutenje, da te nekdo ali nekaj tepe, poriva, pritiska, udarja, lasa, drugi ljudje pa tega ne vidijo ... je težko razložiti in razumeti. Naša (zahodnoevropska) kultura za to nima na voljo dovolj ustreznih besed, pojmov in jezika, ki bi lahko to pojasnil (razen če reče, da so to bolezenski simptomi). Drugače je v marsikateri afriški ali azijski kulturi.

Vsi ti pojavi ljudi, ki jih doživljajo, večinoma ovirajo in motijo njihovo življenje ter vključevanje v svet ljudi, ki takih pojavov ne doživljajo. Jemljejo jim pozornost in jih preobremenijo s stiskami, ki so znane le njim, ne pa tudi vsem drugim okrog njih. Vse to se lahko potencira v drugih situacijah, drugih življenjskih stiskah, predvsem v situacijah, ko je nekaj narobe v medčloveških odnosih, ko doživljamo konflikte, ki jih ljudje doživljamo kot zelo stresne, krizne, ko imamo premalo ali nič podpore bližnjih, ko jemljemo zdravila ali pa ko se znajdemo na pomembnih življenjskih prelomnicah, pogosto tudi zaradi vpetosti v odnose, ki jih označujejo različne oblike nasilja.

Izkušnje slišanja glasov (in podobne izkušnje), ki jih ljudje doživljajo kot sebi tuje (torej ne svoje lastne) in kot neželene, nepovabljene, moteče in/ali boleče, pogosto poimenujejo kot prisotnost »energij« ali pa kot prisotnost »entitet«, ki jih doživljajo kot resnično obstoječe. Te entitete so v kriznih situacijah še posebej aktivne in ogrožajoče, škodljive, za ljudi obremenjujoče. Vprašanje, kako okrevati po takih kriznih situacijah ali življenjskih obdobjih, je velikokrat povezano z vprašanjem, kaj storiti s temi entitetami, kako se spoprijemati z njimi, kakšno vlogo jim pripisati, kako z njimi ravnati. V nadaljevanju opisujem nekaj odgovorov na ta vprašanja, ki smo jih lahko slišali na eni od naših nedavnih podpornih skupin.

Morda najpomembnejša je misel, da »sem jaz, ki čutim pristnost nekih entitet, tudi sam entiteta, in to najmočnejša od vseh«. Ta misel pomeni, da nisem nemočen plen in žrtev svojih (drugih) entitet, ampak da sem sam enota življenja z lastno voljo in možnostjo delovanja. Toda ali sem sploh sposoben v to verjeti? Ali imam moč samostojno delovati in se odločati zase? Velikokrat se v časih krize zdi, kot da te moči ljudje nimajo, pa čeprav izraz »kriza« sicer pomeni, da je človek v situaciji, ko se odpira več poti.

Druga koristna misel je, da ljudje vedno doživljamo svet skozi svoje miselne in čustvene »filtre«. Vidimo in doživljamo to, kar nam naše misli in dojemanja omogočajo videti in doživljati, kar naši filtri »spustijo skozi«, vse to pa je gotovo pod vplivom naših prejšnjih življenjskih izkušenj. Ta misel pomeni, da če spremenimo svoje filtre, lahko spremenimo tudi dojemanje samega sebe in sveta okrog sebe. Če na primer spremenimo razumevanje, da so naše entitete vsemogoče in nepremagljive, bodo verjetno za nas tudi postale take – manj vsemogočne in manj nepremagljive. Toda kako spremeniti svoje »filtre«, skozi katere doživljamo svet?

Misel, da je mogoče spremeniti svoje filtre, potrjujejo izkušnje in pričanja ljudi, ki so to doživeli. In ki povedo: »Ja, tudi jaz sem tako mislil nekaj časa, potem pa sem spremenil mnenje in sedaj vidim stvari drugače.« Nasvet, ki iz tega sledi, je, da se je dobro nekoliko odmakniti od svojih trdnih prepričanj (kakor koli je to že lahko reči, a težko storiti), in se radovedno posvetiti spoznavanju tega, kako stvari vidi kdo drug. In tako morda sprejeti več pogledov na vprašanje nepremagljivosti entitet.

Pomembna je še misel, da entitete človeka ne morejo zares ubiti ali poškodovati, ker pač delujejo v neki drugi resničnosti (ali energiji) in pridejo do nas samo kot glasovi. Glasovi pa človeku sami po sebi – kakor koli so že zlobni in grozeči – ne morejo storiti nič hudega. Vendar pa se s tem pogledom niso strinjali vsi na podporni skupini. Nekdo je menil, da ti glasovi lahko naročijo, da se sam ubij (ali celo vodijo tvojo roko, da te poškoduje). V tem primeru, ko ti glasovi narekujejo, da (si) naredi kaj slabega, pa je vedno še vprašanje, ali ti to sploh hočeš. Pomembno je vedeti, da lahko glasu vedno rečeš, da tega nočeš oz. da tega pač ne narediš. Glasu, drugače rečeno, pokažeš sredinec.

Vse to se lahko komu sliši zelo težko ali celo nemogoče – da bi se kar tako popolnoma in v celoti uprl glasovom. A saj se ni treba popolnoma in v celoti, v življenju gre pač skoraj vse po malih korakih in postopoma. Zato stvari potrebujejo svoj čas, tudi osamosvajanje od glasov in to, da začneš verjeti, da si ti sam ali sama najmočnejša entiteta. Čas, pa tudi podpora drugih, je pri tem pomemben, in lastna želja, da spoznavaš poglede drugih ljudi. Pomaga lahko tudi to, da pri vsem tem ne gledaš nazaj, na primer ob spominjanju, kako je bilo hudo, ampak bolj na sedanost, na to, kaj se trenutno dogaja in kaj lahko v tem trenutku narediš.

Verjetno najtežji korak je razviti tako razumevanje, da tvoje entitete morda odražajo dele tebe (ali tvoje preteklosti, tvojih preteklih izkušenj), ki so se nekako ločili od tebe, se morda preoblikovali ali jih morda nisi spustil/a k sebi. Torej so deli tebe, ki ti govorijo o tebi, ki te spominjajo na to, kaj si, kaj si doživel/a, kako se počutiš, kaj si želiš, kaj bi lahko postal/a. Če lahko gledaš na entitete na ta način, si odpreš možnost, da se od njih kaj naučiš o sebi. Morda tudi boljšega okrevanja od svojih težav.

Z vsem zgoraj napisanim se ne bodo strinjali vsi ljudje. Nekaterim bo tako razmišljanje blizu in uporabno, drugim pa bo neprijetno in se z njim ne bodo strinjali. Tudi za tiste, ki so jim te misli blizu, pa te verjetno ne bodo pomenile hitre rešitve vseh težav. Okrevanje je večinoma dolgotrajen proces, prav tako kot je prizadevanje za boljše življenje naloga celega življenja. Vsaj za nekatere pa bodo te misli, ko jih bodo še po svoje preoblikovali, lahko kažipot na poti okrevanja.

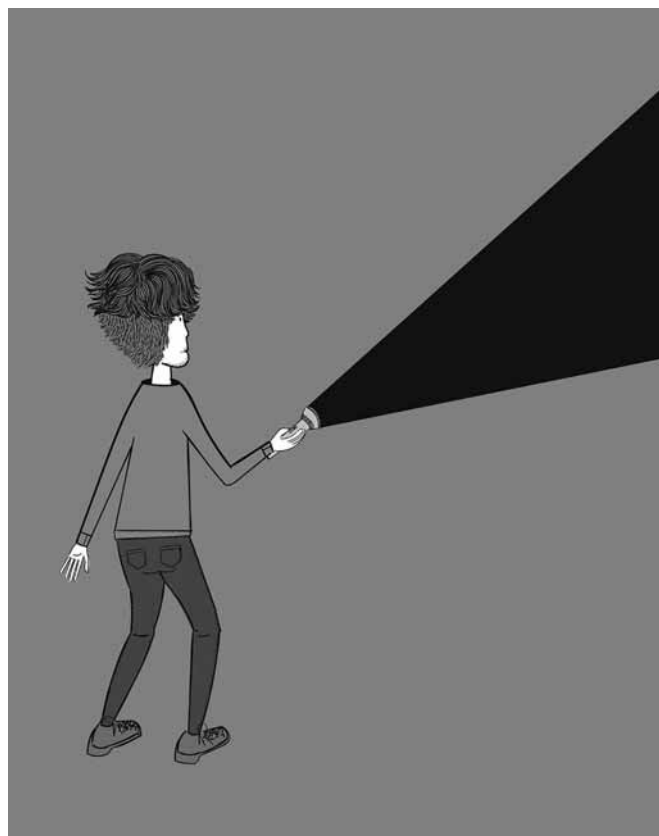
Bojan Dekleva

TOBOGAN ŽIVLJENJA, 9. DEL

Pod vplivom ibogaina se je »končno« začelo dogajati tako fizično kot psihično. Ibogain je najmočnejša droga/ zdravilo, ki sem jih kdaj poskusil. Zahteva ogromno psihičnega napora in je edina droga, ko nisem imel nadzora nad sabo oz. substancno. Poleg halucinacij, ki so se pojavljale, kot je to opisano v knjigi, sem predelal celotno podzavest. Naenkrat sem občutil, kako so se počutile osebe, ki sem jim naredil kaj slabega. Enostavno sem začutil njihovo bolečino, bil sem v njihovi koži in podoživel vse, kar sem naredil slabega od otroštva naprej.

Kot je opisan ibogain, gredo halucinacije nazaj v življenje in tudi naprej. Na primer na eni strani sem videl temno Ljubljano in na drugi svetlo Ljubljano. V temni sem videl dr. Čelan ter nekakšna mrežasta vrata za njo, kjer so bili drugi odvisniki, ki so stavili, koliko časa mi bo uspelo biti čist brez heroina. Na svetli strani pa moja mama, neki zdravniki in šola, ko mi reče pokojna dr. Čelan, kaj ti pa manjka na metadonu, vsak dan ga dobiš, dobro se počutiš, zakaj bi trpel? Tako se je poigravala moja psiha z mano, recimo leva in desna polovica možganov. Že nekaj ur sem bil na ibogainu, ko je mama pripeljala punco. Ko je ta vstopila v sobo, sem jo vprašal, zakaj je videti kot čarovnica. Bila je zelo užaljena, se ulegla nasproti mene in mi nekaj časa kazala hrbet. Ko sem jo gledal, sem videl obris grbe na njenem hrbtu in ji rekel, zakaj ima pa tako grbo na hrbtu. Pa se obrne v solzah in reče: »Kaj je ne bi imela, če pa cele dneve samo spiš, navlekla sem se na heroina zraven tebe!« »Kako je pa to mogoče?« »Ker si toliko kinkal, me je zanimalo, kaj je tako dobrega na tem, da ga imaš rajši od mene. Prav si vohal tisto noč, kadila sem heroin v džojntu. Kadila sem ponoči, ko si spal, in pazila, da nisi opazil.« Bil sem šokiran in brez besed, poleg tega pa tako močno zadet od ibogaina, da sem si želel košček heroina, da me vsaj malo prizemlji. Reče, da ima nekaj malega, da je šla iskat med malico. »Daj mi malo, vsaj malo, da pridem k sebi, preveč sem zadet.« Ne vem, kaj me je čuvalo, ampak na stranišču sem si res pripravil folijo in kamenček, nakar mi je vse zgorelo. Kako, zakaj, ne vem, ampak je.

Doživetja na ibogainu so bila nora, videl sem npr. črno žensko z dvema otrokoma, ki mi je mahala, in vse to sem govoril puncu, ki se ji je dobro zdelo, dokler nisem rekel, ja, ampak to nisi ti, to je druga punca. »Kaj pa midva, kaj pa za naju vidiš?« »Kri, koljeva se z noži,« in ponovno se je užaljeno obrnila. Naj povem, da nisem vedel, da ibogain nima vpliva na metadon, in sem se praktično spucal na suho, poleg tega se mi je čez noč zagabil cigaretni dim. Deset let sem kadił cigarete, ko sem šel iz sobe ter vstopil nazaj, pa me je vrglo ven, nisem zdržal vonja od prejšnjega dne, kot bi imel nova pljuča. Ampak navada je navada, običajni cigareti so bili premočni, zato je mama kupila neke tanke mentol cigarete, ki sem jih trgal na polovico, ker je bila cela preveč, pa še tako se mi je vrtelo v glavi, kot bi prvič kadił, tudi alkohol me ni zanimal. Energija v sobi, kjer sem jedel ibogain, je morala biti nora, kajti najin maček, ko ga je prinesla, je dobesedno norel po sobi, predel ter skakal in se odbijal od sten. Tudi punca v moji bližini ni čutila potrebe po heroinu. Nepričakovano je še tisto malenkost, ki jo je prinesla s sabo, vrgla v smeti, kar, priznam, sem na začetku obžaloval.

Saydung

V glavnem, spucala sva se oba ter nadaljevala delo v očetovi firmi, nato sva šla na počitnice v Afriko, in to brez kakršnih koli tablet. Vsaj za en teden imam dokaz, da razen vodi podobnega piva in po čudežu drago kupljenega koščka hašiša, ki ni imel psihoaktivnega učinka, nisva imela ničesar.

Skupaj sva bila še kakšne štiri mesece, preselila sva se k prijatelju Timu, ki pa je bil navlečen in čez dva meseca tudi midva. Normalno, bi marsikdo rekel, pa ni tako. Nato je v Ljubljani nastopila kriza s heroinom, marsikdo se je na silo spucal, ko sem se ga jaz bedak navlekel. Tim je vedel, da lahko »zrihtam«, saj je bil eden teh, ki so včasih kupovali pri meni, na koncu me je res prepričal, da sem očetovo vredno uro založil za pet gramov, dobil sem vedno malo več.

Penis se mi po ibogainu ni več dvignil, niti izliva ni bilo pravega. Telo še ni prišlo k sebi, kar je pa moja nimfomanko zelo motilo, saj je imela kontra reakcijo in je bila še bolj potrebna. Začela me je prepričevati: »Vzemi vsaj en mali kamenček, glih tolk, da ti bo stal, saj ne rabiš biti zadet.« Mogoče sem edini primer, ki se je navlekel zaradi seksa, ker mu penis ni stal. Nekaj noči zapored sva ponavljala to terapijo, a kaj, ko so moji razdraženi morfinski receptorji vpijali drogo kot goba vodo. Tako sem se navlekel med heroinsko krizo konec devetdesetih let. Polovica pacientov Metelkove, če ne več, jih je stalo na Prešernovem trgu in čakalo, če bo kaj za dobiti. Jaz »frajer« s petimi grami heroina v žepu opazujem situacijo. Če bi takrat kdo vedel, kaj sem imel pri sebi, bi me dobesedno raztrgal.

Izzi #1066

Luč v strešnem oknu

Oj, sosed moj, mar se ti še ne spi?
Čemu ti v strešnem oknu luč gori?

Je na senzor in ti zdaj sladko spiš?
Jo na podstrehi sprožila je miš?

Mar tam sam vrag, pogubo vsem snujoč,
skozi teleskop zre zvezde pozno v noč?

Je duh zdaj tvoje hiše gospodar,
bi rad z lučjo sporočil važno stvar?

Ni miš ne vrag in niti duh ne bo,
kar luč prižiga to, noč za nočjo.

Bojim se, da je bolj banalen hec,
oj, sosed moj, ti premeteni deček!

ti sam prižigaš luč mi vse noči –
pod njo konoplja ti lepo brsti!

Matej Vresk

Špela Šarec

POLJSKA ROŽICA

SELITEV NA ODDELEK ZA ADOLESCENTE

V podpis mi izročijo popis osebnih stvari, ki so mi jih zaplenili in jih grem lahko iskat v prostore hrambe. Tam mi uradnica izroči moje civilne obleke v črni plastični vreči za smeti. Selijo me na CMZ, na oddelek za adolescente. Do CMZ gojim velika pričakovanja. Tam me bodo razumeli in mi pomagali. Rešili bodo našo družinsko problematiko. Naša družinska vojna bo končana. Kar zacvetela bom od psihičnega zdravlja.

Center za mentalno zdravje, na kratko CMZ, se nahaja v bivši vojašnici na Zaloški cesti. To dejstvo je vseh mojemu atiju. Tukaj jo bodo po vojaško spravili v red. Točno to potrebuje, red in disciplino! Na oddelku je prostora za 14 oseb v duševni stiski, starih od 14 do 19 let – tudi zame. Medicinska sestra Cveta mi prijazno ponudi svoje uho, če bom potrebovala pogovor. Odpre mi nepopisan karton. Stehta me, mi izmeri pritisk, zapiše mojo višino. S papirjev prepiše z rdečo »psihoza«. Zgrozim se ob tej besedi. Med počitnicami sem brala učbenik za psihologijo, da se pripravim na novo šolsko leto. S police sem vzela enciklopedijo Človek in brala o shizofreniji. Nisem si znala predstavljati te strašljive bolezni. Postaneš poosebljeno trpljenje, spačen od strahu, mučen od groznih misli, ki jim nisi več gospodar. V tvoji glavi se naselijo bizarne misli in zavladajo nad tabo. Postopno ti ukradejo voljo, zapadeš v katatonijo, kjer mučen s preganjavico blodiš zaprt v kletko lastnega telesa.

»Kako je to mogoče?« Zdaj imam sama psihozo. Kar zajokala bi ob rdečih črkah v kartoteki. Začnem si gristi ustnice od grozne tesnobe.

»Kaj me v življenju zdaj čaka?« Mene, ki sem si vedno predstavljala, da bom olimpijska zmagovalka ali Nobelova nagrajenka, predsednica ali dobra zdravnica. Vse se mi je zdelo dosegljivo, če bi se le dovolj potrudila.

PODELJENA URADNA DIAGNOZA

Napotena sem v ambulantno. Na oguljenem rumenem listu, s selotejpom prilepljenem na vrata, berem: psihiater dr. XY, delovni čas ambulate: ponedeljek, torek dopoldan. Z markerjem označen napis »Ne trkaj!!!« ima tri klicaje.

Predstavljam si, da bom legla na kavč in doktorici razgrnila celotno zgodovino lastnega otroštva, klavrn odnos s starši, šolski uspeh, svojo zaljubljenost. V ambulantni ni kavča, zgolj pisalna miza in dva stola. Psihiatrinja, oblečena v belo haljo, zaseda črn usnjen direktorski fotelj, zame je trd lesen stol. Na steni ima obešeno reprodukcijo Munchovega Krika in Van Goghov avtoportret. Na knjižni omari med orhidejami se prašijo debeli medicinski priročniki. »DSM,« piše na enem izmed njih. Je to slovar tujk?

Nadene si očala, pripeta na verižico okoli vratu, in mi na list papirja s kulijem skicira prenos nevrotansmitorjev med sinaptičnimi špranjami. Počutim se kot pri uri biologije in pazljivo poslušam, da ne bi česa preslišala.

»Tvoji možgani proizvajajo preveč prenosa dražljajev med sinaptičnimi špranjami, to so tile živčni končiči.« Trikrat jih obkroži s kulijem in pobobna z marmornatim pisalom po listu papirja.

»Antipsihotik haldol bo zajezil dopamin, umiril preveliko aktivnost in s tem uravnovesil delovanje možganov.«

Vpraša me po počutju, še posebej jo zanima, če se počutim kaj žalostno ali tesnobno. Pobrskam po lastnih občutkih. Ocenjujoče me gleda izpod pravokotnih očal z zlatim okvirjem. Nekaj ji moram odgovoriti.

»Živčna sem,« potarnam. Napenjam možgane, ali ji lahko kaj povem še o svoji žalosti. »Med zadnjimi poletnimi počitnicami na taborjenju sem se počutila skrajno bedno in nisem se hotela družiti. Zdelo se mi je, da me prijateljice v sosednjem šotoru opravljajo. To taborjenje sploh ni bilo tako fino kot običajno.«

S svojo psihiatrsko lupo za deviacije oceni, da trpim tudi za anksioznostjo in depresijo. Vliva mi upanje, da bo bolje ob rednem jemanju antidepresivov in pomirjeval. En teden slabe volje pred več meseci strokovnjakinja za duševno zdravje pripiše depresiji. Nervoza, ker sedim v ambulantni psihiatrinje, ker se bliža prva konferenca v šoli, simpatija nori za mojo najboljšo prijateljico, doma sem priročni strelovod, specialistka psihiatrije k sreči dovolj zgodaj prepozna kot generalizirano anksiozno motnjo.

Ne poznam še lekcije bolj izkušenih psihiatričnih pacientov. »Več jamranja v psihiatrični ambulantni, večja zaloga tablet, ki jih tovariš iz lekarne.« Psihiater ima za vsako tvojo tegobo rešitev – novo tableto. Instant rešitev vseh duševnih tegob. Zdravnik, specializiran za področje psihiatrije, te vzame pod lupo in oceni kot nekaj najbolj deviantnega in odpadno pokvarjenega. V vsakem tvojem stanju vidi nekaj gnusobno sprevrženega. Trepetati bi morala pred psihiatrsko lupo, kajti ta je izurjen pes slednik, ki v vsakem človekovem stanju izvoha sprevrženost.

Strokovnjak za duševno zdravje zavrti ogromno kolo sreče, na katerem je napisano nekaj najbolj shrhljivih označb: shizofrenija, bipolarna motnja, shizoafektivna motnja, depresija, anksioznost, motnje hranjenja, OCD (obsesivno-kompulzivna motnja), in počaka, da se odvrta. Ob vrtenju kolesa resno strmi v tvoje oči in ti daje občutek, da vidi globoko vate, penetrira v tvoje misli in dušo. Smehlja se. Potreplja te po rami, izkušeni strokovnjak. Vliva zaupanje. Strokovnjak sodobne znanosti. Rešitelj.

Po prvem obisku ordinacije v petih minutah dobiš nagrado, dragoceno izžrebano etiketo z napisom svoje diagnoze, ki ti jo vtetovira na sredo čela in ki se je nikdar več ne boš znebila, naj jo še tako skrivaš. Gorje, če si tudi sama vernik etikete! Potem ti ni rešitve. Vlekla boš pičlo invalidnino na domačem oguljenem kavču, se nikdar osamosvojila. Preštevala boš svoje simptome, da boš lahko dolge sezname svojih tegob servirala psihiatru, ko te bodo peljali na redno kontrolo.

Na pomladni dan ob žvrgolenju ptic se boš sprehajala z etiketo sredi čela, in ko jo bodo prebrali ljudje, bodo skočili s sprehajalne poti za meter vstran, naglo s povodcem potegnili k sebi svojega psička, ga skrili v naročje, se z gnusom namrdnili in te dali v škatlico, kjer hranijo še druge osebe z družbenega dna. Zdaj si spravljen v škatli skupaj z narkomani, klošarji, alkoholiki in morilci.

Kaj se pričakuje od tebe? Zate ni več pričakovanj! Ti si pokvarjena roba, dovolj bo, da polna tablet ždiš nekje v kotu in daš mir normalnežem.

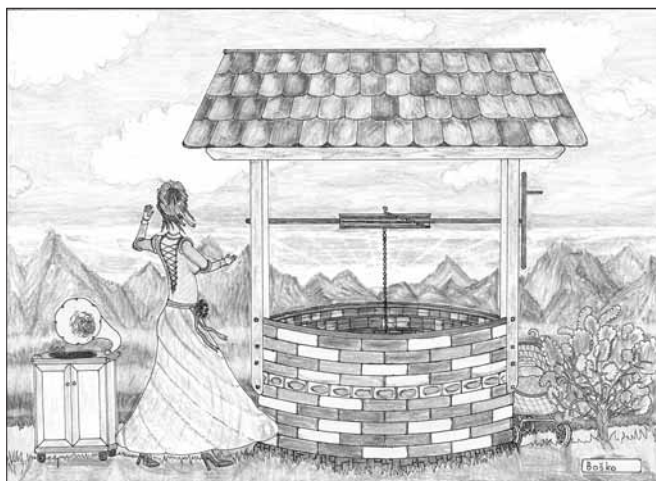
Smilila se jim boš, uboga psihiatrična pacientka, a ne drzni si jim pokvariti dneva s tarnanjem, ti čustveni vampir! Ne približuj se več kot na tri metre njihovim otrokom, ne poteguj se za delovna mesta, ki jim zagotovo nisi kos, pojdi s poti, umiri se! Si danes že vzela tablete? Kaj nimajo ustanov za takšne? Zakaj nisi v norišnici?

Res si uboga! Bodi uboga kje drugje, recimo na psihiatričnem oddelku v Polju. Tam znajo pomagati takšnim, kot si ti.

Strokovnjakinja za duševne bolezni, diplomantka medicine, specializantka psihiatrije, je tudi zame zavrtela kolo sreče. Največji dobitek. Glavna nagrada. Shizofrenija! S pridruženimi znaki anksioznosti in depresije. Najbolj grozljiva diagnoza mali 15-letni vzorni punčki, ker ji je prekipelo in je zastrlela iz povprečja. Zdaj jo morajo poravnati nazaj. No, stlačiti tja, kjer je njeno mesto, na dno družbene lestvice. Poleg haldola proti psihozi jo odnesem še z receptom za cimpramil in apaurin, da bodo zmanjšali mojo depresijo in pozdravili anksioznost.

»Tvoje stanje bomo pazljivo spremljali. Tablete moraš jemati tudi še potem, ko se boš počutila bolje. Zdaj si v akutnem stanju bolezni. Na vsak način moramo zaveziti napredovanje bolezni in preprečiti, da bi bolezen pozneje ponovno izbruhnila.« Zanima jo še, če imamo v družini še kakšen primer psihopatološkega stanja. Pobrskam po spominu in se spomnim, da je bil brat moje stare mame tudi hospitaliziran v Polju.

»To je daljno sorodstvo, ki ne bi smelo vplivati nate. Gensko področje je danes k sreči že dobro raziskano. Medicina se konstantno izpopolnjuje, danes smo sposobni uspešno zazdraviti stanja, ki so se pred desetletji zdela težji primeri. Glavo pokonci. Tvojo bolezen smo odkrili dovolj zgodaj, da jo bomo po vseh pričakovanjih lahko uspešno zavezili. Prognoza ob stalnem jemanju terapije in kooperativnosti pacienta je zelo dobra, ciljamo na dolgotrajno remisijo,« me skuša potolažiti. Jaz pa le s težavo tolmačim obilje zase povsem novih izrazov.

Boško

Nakraca nekaj na papir in me odslovi z zamahom roke. Ne zavedam se, da je ta pogovor ravnokar zapečatil mojo usodo. Podeljena mi je bila etiketa, ki se sveža lesketa sredi čela. Zdaj sem resnično psihiatrični primerek.

Zgodbo, zakaj sem tukaj, bi rada doktorici razkrila drugič, v naslednji seansi. A tega drugič nikoli ni. Psihiatri so usmerjeni v reševanje trenutne simptomatike, ne zanima jih vzrok. Vzrok je biološki. Psihoza v trajanju nekaj ur je zrušila kemično ravnotežje v možganih. Zdaj bodo pacientko zdravili preventivno, da se to ne ponovi. Prvič v življenju ji je povsem dvignilo pokrovko. Prijazna pridna punčka goji krater jeze za domačo žival. Jeza je nevarna domača žival. Če jo dolgo hraniš, te na koncu nehvaležna ugrizne in ti do krvi izpraska obraz.

Ni nepričakovano, da je prišlo do erupcije. Oče je pridno kuril pod loncem, pritisk je naraščal, cvililo je v ventilu, ko se je spustila prva para. Nato pa eksplozija. »In your face, daddy!« Nihče še ni videl vzorne Špelce Šarec dvigovati pesti in se dreti: »Pizda, odjebi, prasec!« Nikoli še ni mala tako divje napizdila svojega očeta, se mu smejala, ga ozmerjala z idiotom, bedakom, prfuknjanim sadistom, ki se izživlja nad njo. Pridkana punčka je šokirala sosesko. To ni več ljubljena, cortkana, mala poslušna šolarka. Tega bralka Svetega pisma v družbi ministrantov ne bi smela reči na glas. Končno je bila v stanju, ko bi se drla s prižnice: »Fuck you, fotr, dost te mam!«

Za nameček je zbežala od doma. Kaj bodo rekli sosede? Z njo je nekaj narobe. Nemudoma mora k zdravniku, da jo pregledajo in spravijo nazaj v prvotno stanje sladke srčanosti, da ji bodo spet napravili dve kitki in jo fotografirali na predstavi, kako igra flavto v volančkasti oblekici in lakastih čevljih.

Odvedli so jo na servis, ljubljenska učiteljica ne more biti pobesnena najstnica, čisto se ji že blede, ko trdi, da ima blazno razfukano družino. Z njo je nekaj narobe, popravite jo, možje v belih haljah, čim prej!

Kraljevi recenzor:

KINO ŠIŠKA: KOMBINATKE

UPOR in pika. Tako mora bit! Revolucija še traja in bo trajala še v nedogled, dokler ne bomo res vsi zadovoljni. Kombinatke pa so tu, da prilivajo olje na ogenj. Tokrat so podkurile v Kinu Šiška. Moram priznati, da so napolnjeno Katedralo dobesedno pognale v luft. Eksplozija čustev. Aleluja! Kdo bi si mislil, da lahko en ženski pevski zbor napolni veliko dvorano alter kluba. Kdo bi si mislil, da bom na koncertu sedel ob ljudeh, ki bi mi bili lahko dedki in babice in celo vnuki, in da bom v tej družbi užival. Toda Kombinatke so to

očitno sposobne narediti. Vse spraviti na noge s stolov, ki smo jih sicer vsi imeli. Delirij. Revolucija še traja! Prepevale so revolucionarne pesmi z vsega sveta. Od Južne Amerike, Afrike do Azije in Evrope. Pa tudi naše slovenske, saj brez njih itak ne gre. Nisem si znal niti predstavljati, kako bo izgledal zborovski koncert v taki instituciji, pa sem ostal brez besed z odprtim gobcem. Izpeljano je bilo z oceno, ki ne obstaja. Se ne da iti tako visoko. Kako pozorno in lahko, kako človeško in z nasmeškom je Petra povezovala program. Marsikdo bi se

Foto: Urška Boljkovac, Kino Šiška

lahko marsikaj naučil na tem koncertu. Kino Šiška in Kombinatke so šli v anale. Koncert se je na veliko jedlo z ušesi. Nažrl sem se, preobžrl pa ne. Lahko bi jih poslušal celo noč. Hvala za akreditacijo.

Taubi

SNG DRAMA: ZDRAVNICA

Drama Zdravnica, angleškega avtorja Roberta Icka, je spisana po igri Arthurja Schnitzlerja iz leta 1912. V njej trčimo v spopad med vero in medicino. Vprašanja rase, spola, moči, splava. Dr. Ruth Wolff (Nataša Barbara Gračner) je direktorica znanstvenega inštituta, ki skupaj s svojimi sodelavci išče zdravilo proti demenci. Problem nastane, ko slučajno sprejmejo na smrt bolno 14-letno deklico, ki je sama doma naredila splav in ji posledično zaradi sepse ni pomoči. Dr. Ruth je zanj odgovorna in poskuša ji olajšati smrt ter je ne vznemirjati, saj deklica ne ve, da umira. A se pojavi temnopolti duhovnik, ki ji na željo odsotnih vernih staršev hoče podeliti zakrament pred smrtjo. Odvezo. Zdravnica ga zavrne, je mnenja, da mora deklica to željo izraziti sama in

ne starši. Med sodelavci se pojavita dva tabora, spletke, ljubosumje, hierarhija. Vprašanje zdravstvene etike, verskega obreda. Na spletu se pojavijo sovražni komentarji proti zdravnici. Na TV doživi medijski linč, čeprav nje ne zanimajo skupine, etikete. Sama je Judinja, neverna, živi s punco Charlie. Doma je krhka, sočutna, v službi nepopustljiva, trda in predana zdravniški stroki. Vsi igralci verodostojno odigrajo vloge, pohvalila bi posebej še Sašo Mihelčič v vlogi Michaela Copleyja, Timona Šturbeja, ki je odigral Sami, in seveda odlično Barbaro Natašo Gračner. Režiser Martin Kušej je po mojem mnenju dodal režiji nov, svež pristop. Predvsem z barvnimi, črno-belimi odtenki in posebno postavitvijo. Moški so igrali ženske vloge in obratno.

Foto: Peter Uhan, SNG Drama

Najbolj od vsega pa me je pretresla glasba – Aki Traar je uspešen skladatelj in oblikovalec zvoka. Služi svojemu namenu, ki zareže globoko v dušo kot kirurški nož. Ves čas me je strašljivo spremljala. Več kot odlična. Vrhunsko napisan tekst in tema. Odlična režija, igra. Neizbežno si pogledajte dramo Zdravnica v SNG Drama. Hvala za vstopnici.

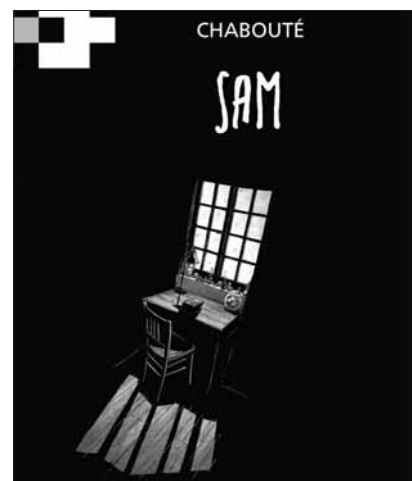
Barbara Jozelj

CHRISTOPHE CHABOUTÉ: SAM

Sam je grafični roman oziroma risoroman francoskega avtorja Christopha Chaboutéja, večkratnega nagrajenca v svetu stripa in knjig za otroke. Roman je 368 strani dolga pripoved prebivalca svetilnika, ki skrbi za razsvetljavo, lovi ribe in bere slovar za zabavo. Strip je odlično narisano in se ga hitro prebere, saj ni toliko besedila. Mornarji mu vsakih 14 dni dostavijo hrano, živi sam in je malo domišljjav. Založnik o knjigi: »To je tiha knjiga.

Morje neskončne miline. Brutalnost obsodbe na samoto. Knjiga o pogumu. Slovar sveta. Himna domišljiji. Hvalnica besedi. Alegorija življenja.« Priporočam.

Žigažaga

Vir: VipeVipeKnjige

KONCERTNI UTRINKI

O koncertu Bulldogov in Parafov, 17. 1., v Kinu Šiška, je nekaj povedal že Taubi v prejšnji izdaji. Poleg večera, ki je minil predvsem v preštevanju in površnih zaključkih, kdo je bil pravi panker in kdo ne, bi dodal še to, da je bil koncert obeh bendov res odličen, glede na glasno odobravanje in skandiranje razgrete in, pohvalno, večinoma mlade publike. Bi si publika, tako kot tudi Bulldogi vsekakor zaslužili en pošten bis. In ker ga ni bilo, naj bend čim prej zamenja menedžerja, saj jim ta ni dovolil na oder, da se dostojno poslovijo. Glede na očiten porast »tramplerjev«, ki imajo tudi v naši podalpski deželici veliko simpatizerjev, je

Bakalina Velika

Foto: Jože Balas, Foto Note

Repetitor

Foto: Jože Balas, Foto Note

Lelee

Foto: Jože Balas, Foto Note

Bulldogi

Foto: Jože Balas, Foto Note

Paraf

Foto: Jože Balas, Foto Note

razprodani koncert ŽPZ Kombinat v Kino Šiška prišel v pravem trenutku. Če kdaj, potem danes pesem upora ne sme nikoli utihniti. No pasaran! Za še en razprodan koncert v Kino Šiška so 30. 1. poskrbeli domači Lelee in beograjski Repetitor. Iskreno, udarno in predvsem glasno. Tako pa je bilo tudi 5. 2. v Channel Zero, kjer so nastopili domači stonerji Omega Sun in nemški Samavayo, ki so poskrbeli za popoln četrtkov večer rockovskih rifov in solaž. Za konec pa še v kranjski Trainstation SubArt, kjer nas je Bakalina Velika popeljala na mistično potovanje po tolminskih planinah in brezpotjih, v pravljичni svet, ki v času korporacijskega pohlepa in lažnive politike počasi izginja. Lepo je bilo!

Zbral in uredil Jože Balas, FOTO NOTE

Samavayo

Foto: Jože Balas, Foto Note

DVE ČRTI

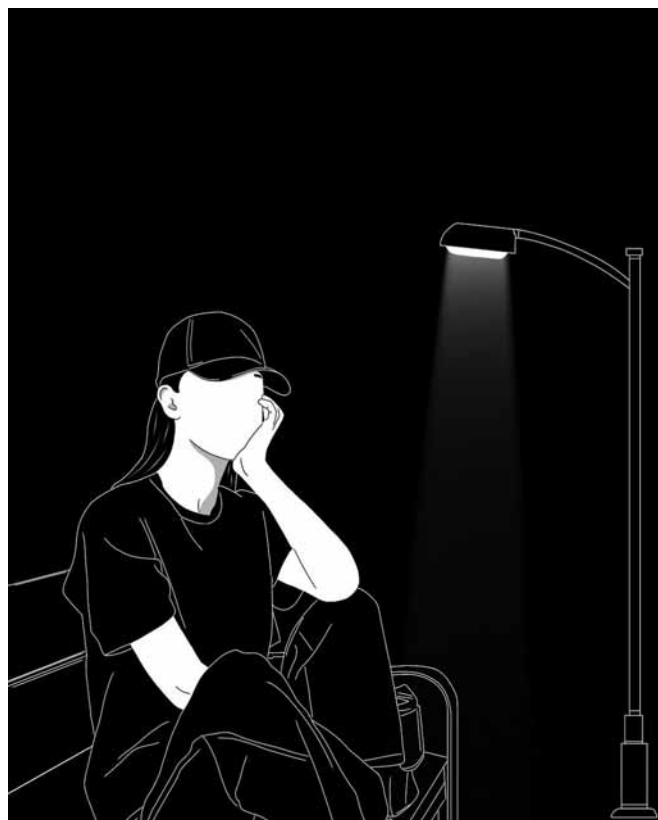
Pozdravljeni, kot sem obljubila, nadaljujem zgodbo. Toda tokrat se vračamo v preteklost. Ko se je zgodilo najostudnejše posilstvo, časopisi so pisali o tem. »Dekle posilila dva moška na Taboru!« To dekle sem jaz. Spet v središču pozornosti.

Mati je bila v tem momentu pokojna sedem let. Bil je dan mrtvih in sem se ukvarjala s to mislijo. Bila sem na grobu, prižgala svečko, za katero sem slučajno imela dovolj denarja, saj so se precej podražile. Včasih si rabil evro za avtomat s svečami, zdaj pa mislim, da je bila 2,5 evra. Sicer ne podpiram prižiganja sveč, a sem jo šla v okviru tradicije prižgat. Fant se je ukvarjal s svojo krizo, ni me spremljal, nisem imela tolažbe. Ta večer sem potlačila žalost in se želela sprostiti na halloween partiju na Metelkovi.

Parti je bil super in sem ostala do jutra. Tudi to noč me je malo vzpodbudil ekstazi, ki sem ga dobila zastonj, morda pa dva ali tri, se ne spomnim. Vse zastonj od enega mlajšega fanta, ki je našo družbo rad počastil, ne da bi kaj hotel v zameno. Zabavala sem cel klub, bila sem hudo urejena, lepa in postavna in vsi fantje so mi kupovali pijačo, tako da sem s pivi lahko počastila tudi svojega kolega, ki je bil z mano celo noč. Bila je fajn muzika, moj žanr, house popular techno. Vsaj trikrat sem popeljala vse v klubu »v vlakcu«, kako me je to zabavalo. Bila sem v središču pozornosti, in to mi je ugajalo. Prijatelj pa je bil bolj sramežljiv, sedel je in me gledal, pil pivo eno za drugim. Nikomur nisem dala misliti, da bi z njim kaj imela. Bila sem norčava seksi čarovnica z rdečimi dolgimi kitkami. V nekem momentu sem neopazno slekla modrc izpod majčke, ker mi je šel na živce, in ga zapela kolegu okrog glave. Bil je hec, hotela sem ga spodbuditi, da zpleše z menoj, še fotografirala sva se, fotko imam še danes, enkrat spomin, dokler je bilo vse še dobro ...

Klub ima teraso, s katere so me opazovali vsi prisotni moški, to sem opazila in čutila. Tudi moški, s katerimi se dobro poznamo in so vedeli, da me z drogo ne morejo zapeljati. Dolgo smo se poznali in do mene so imeli spoštovanje. Če se mi je kdaj približal kakšen kreten, so me varovali. Imeli so spoštovanje do mene in jaz do njih. Vedeli so, da se samo zajebavam in da vedno ostane pri tem. Sta pa bila med njimi dva popolnoma nova, ki ju sploh nisem poznala. Celo noč sta sedela za klubske mize in me opazovala. To sem opazila, zato sem se ju izogibala, ker sem čutila, da sta nevarna. Vsakič, ko sem odšla na WC, sta me vabila na lajno. Vsakič sem ju zavrnila, ker sem čutila in vedela, da to ne bi bilo zastonj. Da bi zahtevala, da se jima za kokain predam.

Ko sta videla, da ne bo šlo, sta mi na klubske mize pri toaleti narisala dva lajni in se umaknila stran. Ko sem šla na WC, sem ju takoj opazila – in takoj tudi vedela, čigavi sta. A sem storila usodno napako, robe mi je zmanjkalo. Poleg ekstazija sem imela še malo spida. Pa sem si mislila, bom posnifala, če sta že tu pustila, saj ju ni v bližini. In je bilo partija kar naenkrat konec. Hitro je minilo. Bilo je okoli šestih

Pheladii

zjutraj, taksi sem že imela pred zdravstvenim domom, da bi prišla varno do Viča. Metelkova se je spraznila. Kar naenkrat pristopita do mene ta dva moška, najprej sta me poskusila pretentati na foro »pridi, ti bova pokazala nekaj ful dobrega«. Dopovedovala sem jim, da me čaka taksi in da odhajam domov. Nato eden iz žepa potegne majhen oster nož in začneta me porivati proti parku zraven Tabora, kjer so muzeji. Ne oziraje se na kamere me porineta na tla. Eden stoji in varuje, drugi me začne na silo slačiti in govoriti, da moram to narediti.

Upiram se, prosim, da me pustita pri miru, da imam menstro, potem mi reče: »In kaj boš sedaj storila, moraš se oddolžit in obadva te bova pofukala, ne zanima naju, če imaš menstro.« Boli. Začnem se upirati, on mi vleče pajkice dol, jaz jih skušam obdržati gor. Celo me raztrga in si me vzame. Kričim, jokam, naj preneha. Izgubim občutek za čas, zdelo se mi je neskončno in močno sramotno. Dve starejši gospe prideta mimo, vidim, da imata že telefon v rokah, takrat sem vedela, da bo policija kmalu prišla. V sedmih minutah so okupirali celo Metelkovo in Tabor s kiblami in prispeli kot blisk na kraj dogodka. Tudi oni so videli, kaj se dogaja. Ko zagledata policijo, začneta bežati. V hipu ju ujamejo. Jaz se vsa blatna in raztrgana v hudem šoku in sramu začnem oblačiti. Policija me vpraša, kaj je bilo: »Ali ste bila posiljena?« Ker me je bilo zelo sram in sem želela samo oditi, sem odgovorila: »Nič ni bilo.« Nato so rekli: »Vemo, kaj je bilo, imamo dokaze, prosimo vas, da podate izjavo, da se rešimo teh nepridipravov.« Podala sem izjavo in odšla z njimi na policijsko postajo. Peljali so me do ginekologa, zbrali DNK-dokaze: izliv, bris in moja oblačila. Dali so mi čista oblačila in me napotili k urgentni psihiatriji. Ulične kamere, dve priči in DNK ginekološke dokaze, vse so obravnavali korektno. En posiljevalec je dobil pet let, drugi

pa sedem. Ko sem prišla domov v tisto zapuščeno sobo na Viču, me je pričakala prazna. Mojega ni bilo. Nikomur nisem mogla izpovedati svojega trpljenja.

Prišel je naslednji dan, ura je bila pet zjutraj. Še vedno sem spala, ko me je zvelkel iz postelje in tako močno pretepel, da če ne bi uspela zbežati, bi umrla. Govoril je, da sem se prodala, da lažem, da sem bila posiljena, in tekel za menoj ter me nokavtil, da sem dobila epileptični napad in sem padla dol. Sosed je vse videl in poklical rešilca. Moj fant – kreten –, ki sem ga imela zelo rada, pa je pobegnil. Na travmatološki sem pristala hudo pretepena, dan prej pa posiljena, pet dni sem ostala na travmatološki kliniki.

Naslednje jutro, ko sem odprla oči, so me prebudili z darilci v rokah. To je bil eden najlepših trenutkov v mojem življenju. Pet sočutnih prijateljev me je pozdravilo. Vsi so mi ponudili pomoč. Fant se je prišel opravičit čez par dni, ko je dojel, da je zadeva resna in dokazana, najbrž samo zato, da ga ne bi prijavila. Vendar sem ga. Potem pa izjavo preklicala. Šest mesecev zapora sem mu prihranila, je pa sedel zaradi drugih stvari.

Toliko o tem, koliko sem bila sama kriva. Ženske smo hitro ujete v past, čuvajmo se!

T. E. L. I.

ŠVAŠTARA

Po osmih mesecih na forenziki v Mariboru sem tik pred božičnimi prazniki dobil obvestilo sodišča, da sem odpuščen. To je bilo lepo božično darilo in sem praznike lahko preživel doma. Po izpustu pa sem imel krajše depresivno obdobje, ko sem večino časa preživel doma in tudi nisem urejal vseh stvari, ki jih bi moral. Po enem mesecu sem končno prišel malo k sebi in se prisilil, da uredim svoje zadeve. Ko mi je to uspelo, so stvari stekle same od sebe. Ker se zdravim na prostosti, sem po odredbi sodišča obiskal psihiatra na CZOPD, kjer me testirajo na droge in zaradi tega ne smem kaditi niti trave, kar je zame precej težka izkušnja, saj sem pred tem travo redno kadil. Obiskal sem tudi svojega psihiatra v Polju, ki pa je bil odsoten in ga je nadomeščal nekdo drug. Komaj čakam na naslednji pregled, da se pogovorim z njim.

Na zavodu za zaposlovanje mi je svetovalka povedala, da me bodo dali še enkrat na oceno na invalidsko komisijo. Prek društva Slišanje glasov sem namreč izvedel za razpis na delovno mesto vrstniškega podpornega delavca, ki mi je pisan na kožo, zato upam, da se bo kaj pozitivnega izcimilo iz tega. Primerna zaposlitev bi bila nekaj, kar bi moje življenje znatno izboljšalo. Poleg iskanja primerne zaposlitve in aktivnosti v društvu Slišanje glasov, kot prostovoljec pišem za Kralje ulice. Privajam se tudi na dejstvo, da imam dom, kjer lahko v miru pogledam kak film ali serijo in preberem kakšno dobro knjigo. Ker mi je doma tako udobno, se včasih težko spravim ven, a se bolje počutim, ko mi uspe. Tudi zaspano zimsko vreme vpliva na slabše počutje in po osmih mesecih zaprtja se še vedno privajam na prostost. Biti zaprt je res ena ponižna izkušnja, ki te veliko nauči. Tudi branje knjig je drugače, če to počneš za zabavo ali zato ker pač drugega ni za početi. Zdaj

CDD20

spremljam tudi olimpijske, kakšno popoldne pa preživim v knjižnici ob branju knjig. Prek Slišanja glasov sem izvedel tudi za delavnico kreativnega pisanja, ki jo bom obiskoval.

Družim se tudi z osebo zaradi katere sem pravzaprav pristal na forenziki. Zaenkrat najdeva skupni jezik, a res je, da v globino ne hodim in to varčujem za skupinski pogovor pri terapevtki. Upam, da se bo kmalu domenila za sestanek, saj je bilo nazadnje zelo hudo in terapevtka ni želela vzeti niti denarja. Cela izkušnja z forenziko in s tem odnosom je zelo dobra šola življenja, ki me veliko nauči o sebi. Upam da bom to zimo dobro preživel in se veselim novih zmag, ki mi jih omogoča tudi moj dom.

Čuri

**TAKRAT, KO OKTOBER NI BIL SLAB IN NE DOBER,
LE V VEČNOST ZAPISAN ČAS ...**

SALE #026, IZZA REŠETK

OVERDOSE

030
KRALJI
ULICE

OD, zlati šus ... *Overdose* je prevelik odmerek droge ali kombinacije več drog. Je dogodek, ko uporabnik vzame preveč droge naenkrat ali prevečkrat zaporedoma. Nekateri ga vzamejo namerno v upanju, da se ne bodo več zbudili in bo njihovega trpljenja konec. Spet drugim se enostavno zgodi v želji po več, v lovu za tistim občutkom, ki so ga doživeli prvič in nikoli več.

Veliko se jih predozira v družbi v različnih bazah in narkognezdih. Žalostno pa je, da bližnji tistemu, ki predozira, velikokrat ne pomagajo. Ustrašijo se, bojijo se policije in rešilcev, da jim bodo odvzeli njihove dragocene odmerke. S tem drogo pravzaprav postavijo na vrednostni lestvici višje kot pa življenje človeka. Zakaj ne? Kajti če smo si jo sami postavili višje kot lastno življenje, je življenje drugega še toliko nižje na vrednostni lestvici. Sama sem OD doživela (in preživela) »samo« enkrat v zgodnjih letih svoje odvisniške kariere. Ne vem, kako boste nekateri to dojeli ali razumeli, a imela sem srečo, da sem bila takrat z očetom. Prišla sem na obisk, ga malo počastit po dobrem »delovniku«, takrat sem služila in porabljala po 1000+ evrov na dan. Ko sva se že večkrat zadela, sem bila že pošteno zmedena in sem pripravila odmerek kokaina za oba. V svoji zadetosti sem to še isti hip pozabila in si vbrizgala precej več kot pol grama zelo čistega kokaina. Stara sem bila dvajset let. Flash je prišel, a ni odšel. Naenkrat je bilo vse črno, držala sem se stene, da bi po majavih nogah prišla do očeta, ki je bil v drugi sobi. Uspelo mi je priti do tja in spomnim se samo, da sem rekla: »Ati, ne vidim.« Nekaj časa sem padala v nezavest in iz nje ob očetovih zaušnicah, s katerimi me je poskušal spraviti k sebi.

Naslednje, česar se spomnim, je, da sem se zbudila v ledeno mrzli banji, oče pa mi je vbrizgaval heroin, da bi izničil učinek kokaina. Trajalo naj bi dobro uro, preden sem prišla k sebi. Rešilca ni poklical. Ko sem bila prisebna, sva spet postala dva narkomana, ne pa oče in hči, in se skregala, ker sem porabila zadnji odmerek samo zase. Vem pa, da je bil izjemno prestrašen, da bo od vseh ljudi na svetu ravno on tisti, ob katerem bom umrla. Ne glede na to, kdo in kakšen je moj oče, me ima neizmerno rad in mi ravno zaradi tega ni

zmogel postaviti meja. Raje je videl, da se drogiram z njim na varnem, saj je vedel, da mi drogiranja prepovedati ne more. Pred tem se je kar nekaj časa trudil, da bi jaz z drogo prenehala, a je kot izkušen odvisnik vedel, da dokler se sama ne odločim nehati, ne more prav nič, in je raje sam postal moja džank družba.

Imela sem srečo. Nekdo drug bi me pustil, kjer bi padla, ali pa me odvrget pred najbližji smetnjak. Umrla bi. Po tem dogodku sem sveto prisegla, da sem s kokainom končala, kar pa je seveda trajalo le eno noč in niti trenutka dlje. Zjutraj je bilo vse po starem. V zaporu slišim, da je zadnje čase veliko predoziranje, predvsem zaradi slabo namešane droge, pohlepa dilerjev, tistih malih, ki prodajajo samo zato, da sebi pokrijejo stroške lastnega drogiranja. Seveda so krivi tudi drugi zapleti, ki jih prinaša odvisnost – sepse, kronične rane, življenje na ulici ... Telo v nekem trenutku enostavno ne zmore več.

Večkrat sem bila priča predoziranju, tako od heroina kot kokaina. Menim, da je lažje pomagati pri predoziranju heroina, navsezadnje je v veliko pomoč zdravilo Narcan (in druga tržna imena teh zdravil, katerih edina skupna učinkovina je nalokson, ki je zdaj precej dostopnejši tako uporabnikom drog kot tistim, ki z njimi delajo). Jaz sem vsakokrat pomagala po najboljših močeh, medtem ko so se drugi razbežali ali zmrznili. Kar nekaj ljudi se mi je zahvalilo, da sem jim rešila življenje – eden pa me je nadrl, saj se ni imel namena zbuditi. Na to nisem tako zelo ponosna, ker se mi zdi, da bi morala biti pomoč nekaj samoumevnega, sprašujem se, kakšna je cena življenja. Več ali manj od grama heroina?

Želim si, da bi to storil vsak, ne pa da predoziranemu, včasih še ne umrlemu, najprej poberejo ves denar in drogo, ki sta mu še ostala. Tudi to sem večkrat videla. Še drli so se name, ker sem poklicala rešilca. Upam, da bo takšnih ljudi vedno manj in da bomo navkljub svoji trdovratni boleznimi odvisnosti, zaradi katere se spremenimo v živali in delujemo nagonsko, naredili vendarle to, kar je PRAV.

Sabina Đerzić, ZPKZ Ig

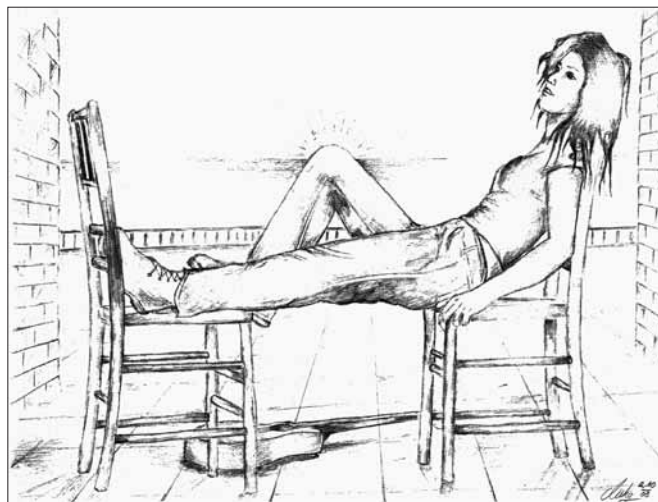
ROSA

Ko sem zaključil srednjo šolo, sem se zaradi študija preselil v Ljubljano, v vilo ostarele tete, ki je ravno tisto leto preminila in moji družini zapustila zgradbo. Poslopje je bilo veliko, v dveh nadstropjih, in prazne sobe sem oddal prijateljem, ki so se ob začetku študentovanja odločili odseliti od staršev. Hiša je imela tudi vrt in vrtno uto ter mogočna orehova drevesa, ki so vrt obkrožala. V zraku je plaval rezek vonj jeseni in drevesa so se obarvala v oranžne odtenke.

Nekega dne sem se po predavanjih namenil po špecerijo v trgovino, ki je bila na poti do mojega novega doma. Na trati poleg starih garaž sem zapazil brezdomno dekle. Bila je mlada. Oblečena je bila v srebrno jakno in zavita v umazano

odejo. Poleg je imela pločevinke hrane in plastenko s pijačo. Izpod kapuce so ji silili umazani in zafecljani svetli lasje. Ko sem jo pogledal je prižgala in povlekla dim iz dolge smotke. Izgledala je obupno, a nekaj mi je govorilo, da je nežno dekle. Morda so to milino odsevale njene zbegane, prijazne oči. Cel dan sem mislil nanjo in se spraševal, kako lahko tako mlado dekle živi v taki bedi. Minil je slab teden, ko sem se spet namenil po isti poti do trgovine. In ona je bila tam. Tiho je sedela med kupom embalaže in kadila zviti tobak. Nisem si upal pristopiti, ker sem slutil, da je zaradi bede in surovosti življenja na ulici, ranjena. Veliko brezdomnih sem srečeval v mestu in mnogim sem tudi poklonil drobiž, z njimi spregovoril par besed, kupil od njih ulični časopis.

A na tem dekletu je bilo nekaj drugačnega. Čutil sem njeno stisko, čeprav je samo sedela in molčala. V njenih očeh so bile žalost, živčnost, obup ... A tudi neka neustavljiva volja do življenja, mladostna zvedavost in iskriv nemir. Nato sem se opogumil in pristopil. Najprej me sploh ni opazila, in šele, ko sem ji ponudil petaka, me je plaho pogledala in se rahlo namrščila. »Zdravo, jaz sem Janko. Vzemi teh pet evrov, ti bodo gotovo prišli prav.« Nekaj časa me je brez besed zvedavo opazovala, kot da mi ne bi zaupala, a se je nasmehnila in prikimala. Ni pa se premaknila, zato sem bankovec položil na tla in s pozdravom odšel. Nisem hotel siliti vanjo, ker sem razumel, da rabi mir. Pomislil sem, da je njeno nenavadno obnašanje posledica travme, ki jo je morda doživela in zato ne zaupa ljudem. Velikokrat sem tisto jesen hodil mimo njenega prostora na ozki zaplati trave. Opazil sem, da je spala pod zavrženo valovito salonitko, ki je bila naslonjena na bočni del garaž. Jesen je minevala in študentsko življenje je v vseh svojih vragolijah in pa dnevih ob knjigah, teklo dalje. In tisto skrivnostno, ranjeno dekle je vztrajno posedalo na oguljeni stari odeji poleg lesenih garaž. Potem se je prikradla zima. Bilo je že pošteno mrzlo in prišli so sivi deževni dnevi. Ko sem nekega večera hodil mimo tistih garaž, oklepajoč se dežnika, je v vetru neslo mrzel dež, sem izpod salonitke zaslišal glas. »Janko!« Bila je potepuška deklica. Počasi sem stopil do njenega bivališča in se ustavil. Izpod salonitke je pokukala skuštrana glava in žalostne oči so zrle vame. »Janko, mrzlo je, ne morem več, a imaš kaj prostora zame, mi lahko pomagaš, prosim?« je rekla v eni sapi. V glasu sem čutil njeno stisko. »Lahko greš z mano, zakaj pa ne. Živim tukaj blizu, v veliki vili. Bom našel prostor zate!« Gledala me je, kot bi hotela dojeti ali si ne izmišljujem. Nato se je nasmehnila in rekla. »Zdaj že spim. Pridi jutri. Boš res?« »Bom!« sem ji prijazno odvrnil in odšel domov. Naslednji dan nisem imel predavanj in lotil sem se dela. Majhen kabinet, kjer je teta hranila razno šaro, sem izpraznil in stvari odnesel v klet. V sobico sem postavil posteljo, jo postlal, v kot dal staro pisalno mizo in stol ter ob posteljo postavil leseno skrinjo, kamor bo nova sostanovanka lahko spravila svoje stvari. Na mizo sem položil risalni blok in v šalico nastavil svinčnike, flomastre in barvice. Zraven sem položil novo zobno ščetko in čez stol poveznil svežo brisačo. Držal sem se obljube in se odpravil do njenega nesrečnega bivaka. Ko me je zagledala, se je zdrznila in se nato nasmehnila. Prinesel sem ji sendvič in plastenko soka. Brez besed je sprejela dar in se takoj lotila obloženega kruha. Zraven je nemarno goltala sok, da se ji je cedil po bradi. Ko je končala z obedom, je rignila in postavila prazno embalažo poleg sebe. »Janko! Pa si res prišel. A me vzameš domov? Tukaj je grozno. In ponoči me je strah.« Stopil sem do nje in ji ponudil roko. Prijela jo je in se z mojo pomočjo postavila na noge. Iz njenega naročja se je stresel kup smeti. Nato me je močno objela. Tega nisem pričakoval. Kljub njeni neurejenosti in zatohlem vonju, sem jo objel in pobožal po neumitih laseh. »Vse bo v redu. Sem ti pripravil sobico. Lahko se boš umila.« Hotela je vzeti na pol pojedeno hrano, ki je bila na tleh v umazanih konzervah, a sem ji z gestikulacijo nežno nakazal, da tega ne rabi jemati s seboj. Potolkla je po obleki, da se je očistila prahu in umazanije, in krenila sva proti moji graščini.

Miha Gračner

Hodila sva v tišini in prispela do tetine vile. Na pročelju je bil star obrabljen napis »Magda«. Tako je bilo vili ime. Moja mlada potepuška prijateljica je ustavila korak in se osuplo zazrla v prizor pred njo. Oker omet, pokrit vhod, zraven za živo mejo vrt z lopo in mogočni stari orehi, ki so obkrožali parcelo. »Uau!« je rekla in iz žepa izvlekla pomečkano smotko. Prižgala jo je in močno potegnila dim v pljuča. Zaznal sem opojen vonj po travi. Pustil sem jo, da se je sprehodila čez vrt in si z zanimanjem ogledala vsako podrobnost. Nato je sedla na leseno klop ob boku hiše in ob puhanju zvitka spet zapadla v nekakšen trans. Počasi sem prisedel in naredila se je, kot da tega ni opazila. Pokadila je do konca, ugasnila ogorek in ga spravila v žep. »Dobrodošla v vilo Magdo. Počuti se kot doma. Ko boš pripravljena, te peljem do tvoje sobe.« Strmela je predse in opazil sem rahlo popuščanje napetosti, ki se jo je držala. »Kako ti je pa ime?« sem jo vprašal. Z otožnim pogledom mi je nekaj časa tiho zrla v oči. »Rosa.« je na kratko odgovorila. Nisem je hotel preveč obremenjevati s pogovorom, zato sem vstal in ji namignil, naj mi sledi. Peljal sem jo do male izbe. Sedla je na čedno postlano posteljo in rekla: »Dva krat tri. Všeč mi je! Zelo ti hvala!« Nato je legla in zaprla oči. Pustil sem jo samo in zaprl vrata. Po stopnicah sem se povzpел v prvo nadstropje, kjer je bila kuhinja in prižgal radio. Lotil sem se priprave zelenjavne enolončnice in bil dobre volje, ker sem čutil, da je Rosa – neke pod lupino otopenosti – nežno in dobro dekle.

Ko sem skuhal večerjo, sem se s skodelico dišeče čorbe odpravil do svoje nove cimre. Potihoma sem odprl vrata in opazil, da globoko spi. Bila je pokrita z rjuho in na tleh je ležala njena ponošena jakna, in poleg so bili položeni stari oguljeni škornji. Po prstih sem šel do mize in nanjo odložil jedačo. Bil je že večer, zato sem ugasnil luč in zaprl vrata ter jo pustil spati. Zbudil sem se okoli desete dopoldan in prva misel, ki se mi je ob prebujanju pojavila, je bila Rosa. Oblekel sem kopalni plašč in šel do njene kamre. Potrkal sem na vrata. Ni bilo odziva. Odprl sem vrata in Rose ni bilo v sobi. Postelja je bila postlana. Stopil sem do mize in poleg prazne skodele me je čakala risbica hiše in nad njo sonca z dolgimi žarki, v katerem je pisalo Janko. Po licu mi je spolzela tanka solza.

Arnož Polič

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

Dmitry Tatarinov (2332) – Ra Sadykov (2313), Early chess.com INT, 30. 7. 2024

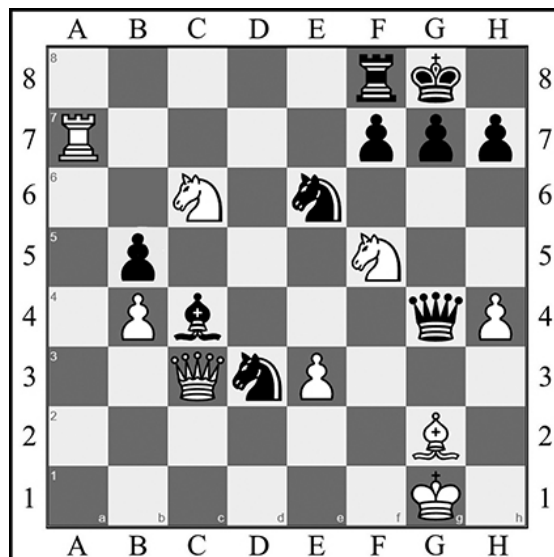
Beli začne. Pot do zmage je hitri mat. Poiščite rešitev.

Jean Nikolič

Standardni algebrski šahovski zapis:

pion/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava, D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat, O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje mimogrede).

032
KRALJI
ULICE

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 34.

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRILI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNIŠTVO@KRALJULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

E-sporočilo, 25. 1. >> Pozdravljeni, po dolgem času sem imela priložnost kupiti časopis Kralji ulice in sem se kot navdušena reševalka križank lotila tudi aktualnega izziva. Prvi del mi je uspel, rešitev osmerosmerke je ADVENT. Takoj zatem pa je sledil »black-out«, saj mi na noben način ni uspelo prenesti črk tako, da bi dobila smiselno rešitev. Menim, da so navodila pomanjkljiva oz. preveč zagonetna za tako neobičajno križanko, vseeno pa vse pohvale avtorju za sestavo! Uredništvu in vsem, ki se trudite za projekt Kralji ulice, pa čestitke za dober in zanimiv časopis. Želim vam še veliko ustvarjalne energije in uspešno delo tudi v bodoče. Lep pozdrav, Adrijana

Hvala za sporočilo. Res je prišlo do napake pri navodilih, zato se vam opravičujemo. V prihodnje bomo še bolj pozorni, da do tega ne bi prihajalo. Vaše pohvale za sestavljanje križank posredujemo našemu zunanjemu sodelavcu v Maribor. Nas pa veseli, da se vam zdi časopis zanimiv. Vse dobro. Uredništvo

FB, 26. 1. >> Pozdravljeni, ne želim se izpostavljati, ker predvidevam, da stoji za tem organizirana združba. Pred trgovino v Slovenski Bistrici sedi ženska, ki se izdaja, da je del Kraljev ulice – prosim, preverite, ali se motim. Časopis z veseljem vedno kupim in dam par evrov več, ker vem, da se trudijo in si zaslužijo. Tudi danes sem v kozarček vrgla štiri evre in seveda pričakovala izvod, nakar dobim odgovor v polomljeni slovenščini, da je zmanjkalo časopisa. Rekla

sem ji, da Kralji ulice nikoli ne pobirajo denarja, ne da bi nudili izvod, in odšla. Čez kakšno uro sem prišla nazaj, ker sem pozabila kupiti par stvari, in ji rekla, da jo prosim, če mi lahko pokaže izkaznico. Rekla je, da jo ima in da bo prej pojedla sendvič, da je lačna. Rekla sem ji, da ji z veseljem kupim še enega, samo izkaznico mi naj pokaže. Začela me je ignorirati in pogledovati proti parkirišču (predvidevam, da jo je od tam nekdo nadzoroval). Potem sem odšla, ker se nisem hotela zapletati. Ker je gospa dobila kar zajetno vsoto denarja (najbrž) na ta račun, bi želela opozoriti ljudi na izkoriščanje in predvsem na okoriščanje na račun Kraljev ulice, ki se za ta denar potrudijo. Ne me narobe razumet, ne boli me tistih par evrov, mi pa je zelo nepošteno takšno dejanje in prav je, da se ljudi opozori na to. Kralji ulice so med ljudmi dobro sprejeti. V kolikor je možno, vas prosim za objavo, zgolj zato, da bodo ljudje bolj pozorni na taksne prevarante. LP Jasmina

Pravilno ste ocenili — omenjena gospa zagotovo ni uradna članica društva. V zadnjem času se žal vse pogosteje dogaja, da se posamezniki izdajajo za prodajalce časopisa Kralji ulice in prosjajo pod to pretezo. Zadevo obravnavamo v okviru svojih pristojnosti, ki pa so žal omejene; za ukrepanje so pristojni organi pregona. Trudimo se, da časopis ne bi zašel v roke osebam, ki niso del društva, vendar jim občasno kljub temu uspe priti do posameznih izvodov. Javnost zato opozarjamo, naj bo pozorna in preveri, ali se številka člana na izkaznici ujema s številko, odtisnjeno na časopisu. Vse dobro. Uredništvo

Najave:

MAREC V GALA HALI IN KINU ŠIŠKA

TC Cult, lars from norway, Lucy Kuger & The Lost Boys, Iza Napotnik, Vizelj + One Cure, Jaya the Cat, The Bennies, Planet of Zeus, Niña Maleza, Coloured Sweat, Paganini Caravan in Djirikadej še n litro, The Young Gods, Tout Bleu, Āo, Maria Somerville, Nashpaints, YĪN YĪN, Kasta (legende

ruskega rapa iz Rostova na Donu, ki je danes prepovedana v Putinovi Rusiji), Peter Hook s svojo zasedbo The Light ... Ne zamudite Gala Hale in Kina Šiška!

Zbral in uredil: Jože Balas – FOTO NOTE

OGLASNA DESKA

Ste se že kdaj vprašali, ali je kateri izmed vaših odsluženih predmetov, morda uporaben za koga drugega? V Posredovalnici rabljenih predmetov, ki deluje v okviru društva Kralji ulice v Ljubljani, z veseljem sprejememo predmete za dom in prosti čas, ki so pri vas že odslužili svoj namen (pohištva ne sprejemamo).
Info kontakt: Slavko, 030 323 308.

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom *Vodnik za opuščanje uporabe psihiatričnih zdravil* v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zainteresirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Društvo Kralji ulice se v mesecu novembru zahvaljuje:

- pekarni OSEM za pekovske izdelke,
 - slaščičarni ZVEŽDA za slaščice,
 - fotostudiu FOTO GRAD za kupončke za fotografiranje,
 - fotostudiu FOTO TIVOLI za kupončke za fotografiranje,
 - KINODVORU za vstopnice,
 - kampanji POMAGAM NA BONE za sendviče,
 - NK OLIMPIJA za vstopnice,
 - KK CEDEVITA OLIMPIJA za vstopnice,
 - KINU ŠIŠKA za vstopnice,
 - CANKERJEVEMU DOMU za vstopnice,
 - ANIMAL ANGELS za kritje stroškov veterinarskih storitev in
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in božična darila.
- Se priporočamo za naprej.

Če želite objaviti svojo življenjsko izkušnjo, nam jo lahko pošljete na urednistvo@kraljiulice.org ali nas pokličete na 030 323 128.

NAGRADNA KRIŽANKA

Iskrene čestitke nagrajenki in nagrajencema pravilno rešene januarske nagradne križanke. Knjigo *Ljubljanski džanki*, avtorja Petra Pitambarja Pangrca prejmejo: Rok Razgoršek iz Ljubljane, Aljoša Bakač iz Jesenic in Lina Zore iz Žalca.

033
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite

in pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

QR koda za namenitev dela dohodnine za donacije.

ZAHTEVA

za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	1%

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

NEVID(e)NA LUBLANA

Vodniki in vodnice z brezdomno izkušnjo vam preko priporočevanja zgodb predstavimo večplastnost brezdomstva in svoje izkušnje z ulice.

Govorimo zgodbo o mestu, o sebi in o brezdomstvu.

Pohod poteka v manjših skupinah 3-10 oseb, kar udeležencem omogoča varen prostor, kje lahko vprašajo tisto, kar jih že dolgo zanima, a si do sedaj niso upali. Traja 1,5-2 uri. Prispevek za turo po osebi znaša 8 evrov za dijake, študente, upokojece in nezaposlene ter 10 evrov za zaposlene. Možne so tudi individualne ture za katere prispevek znaša 15 evrov.

Za prijavo nam pišite na: tura@kraljiulice.org ali na Facebook Nevidena Ljubljana

Pridružite se nam pri odkrivanju drugačne Ljubljane!

AVTOR JOŽE FAUMAN	(VADIM DOL- VO, 1895-1925, BIOLOG), PRVILINO NANA- PROUČEVAL PROTEUS	V OBLIKU, O- KA PREDCE- BIOLOG), PRVILINO NANA- NI VULKAN- SKI OTOKI	KRATEK POŽIREK	KEMIJSKI SIMBOL ZA PALADIJ	ANITA EKBERG	KURIRJI	MESTO V SALVADORJU	VSE POTREBNO ZA ZADOLŽE- VANJE ZLASTI TELESNIH POTREB KOGA	SLOVENSKA TISKOVNA AGENCIJA
AMERIŠKI PSATELJ JOHN (RODERIGO) (196-1970)									
ŠTANJE OTRDELEGA									
STRANSKI DEL TRUPA				IVANO EDALINI	INKOVSKI VLADAR NEMŠKI KIPAR (NALDEMAR, 1916-1984)				
RUDI ŠELIGO			OBČINA PRI LJUBLJANI ZEVSOV NAJMLAJŠI SIN (KAIROS)			KEMIJSKI SIMBOL ZA STRONCIJ			RIMSKA 4
NIZOZEMSKI TENIŠKI ISRALEEC (TOM)						PAS PRI KIMONU			
PCT, STEZA (Italijansko) LOPOV, TAT; RJANEC, KROKAR				FILM LETA 1968 Z YVESOM MONTANDOM DRŽAVA V OCEANIJU		BIVALIŠČE UMRLIH			
						SPONA, OKOV			
								GORA V ŠVICI 3378 m	IME PO- KOJNEGA SMUČARJA PETROVICA
PRIJAVA ZA MORSKI RIBO- LOV; NA DOLGI VRVI, KI JO NOSIJO PLOVČIALI ZA SE- BOJ VLEČE LADJA Z VEČ STO TRNKOV (TUDI PARANGAL)	EKIM, RIBO- NUKLEAZA	SEBIČNEŽ	SESEK	NAPRAVA ZA MERJENJE KALORIČNO- STIGORIV PETER LOVSIN					
JEZERO NA TROMEJI GR., ALB. IN SEV MAKE- DONIJE									
KATOLIŠKO USMERJENI MLADINSKI LIST 1887-1935					KAČJI GLAS		IME NEK- DANJEGA PEVCA RAHI- MOVSKEGA	RDEČI KRŽ	
LJUDSKA RE- PUBLIKA NA INDOKITAJ- SKEM POL- OTOKU				Ž. IME, TUDI NAGRADA AVSTRAL. FILM. INDU- STRIJE	KITAJSKI PISEK DRAMATIK anagram: CIJAN	AVSTRIJSKO-AMERIŠKI PSIHOANALITIK (THEODOR, 1888-1969), anagram: IKRE	ALMA KARLIN (ITALIJANSKI PEŠNIK (LUIGI, 1495-1556)		STROKOV- NJAK ZA LICENJE, MASKER
ROM. MESTO V BLIŽINI ARADA, anagram: IGA		ETNIČNA SKUPINA V NIGERIJI	DELAVNICA; NEKDAJ V RABI ZA LEKARNE	RUSKI KRITIK IN FILOZOF (DIMITRIJ IVANOVIC, 1840-1866)	SAMBI PODOBEN AFRIŠKI LES	PLOSKOVNA MERA JAP. VOZNIK FORMULE 1 (SHINJI)	STARA MERA ZA VINO, 56 LITROV		INDIJANSKI NAROD NA- STANJEN NA VISOKEM VULKANSKEM PLATOU, NA SEVERU MEHIŠKE DRŽAVE MICHOCAN
BITI BOLJŠI, IMETI VEČJE USPEHE KOT DRUGI							ŽENSKI DEMON ROCKOVSKA PEVKA (JANIS 1943-1970)		
POTRDI TEV, PRIZNANJE PODPI- SANE MED- NARODNE POGODBE	DESNI PRITOK VOLGE PRI KALJAZINU	GLAVNO MESTO ŠVICE	NAZIV PRED- SEDNIKA MEDNAROD- NE VIŠOKE KOMISIJE					KIRURŠKA IGLA BOLG. PEŠNIK (MLADEN), anag. AVISE	
LEVI PRITOK KOLUBARE V SRBIJI			TELICA ČETIRTO ZNA- MENJE ŽI- VALSKEGA KROGA		ALFI NIPIC IME OPERNE PEVKE SARDO				
PTICA UJEDA (BRKATI)			DRŽAVA Z GL. MESTOM TEHERAN JOSIPA LIŠAC			POD- LAHTNICNI ŽIVEC BRIAN YUZNA			
DOBRINE, KI JH GOSPODINJ- STVO KUPUJE ZA VEČ LET									
DRŽAVA BREZ IZHODA NA MORJE						IGRA S KAR- TAMI, PRI LJU- BLJENA VIZRAELU			KEMIJSKI SIMBOL ZA TITAN

ALAMANNI Luigi – italijanski pesnik, GANEF – lopov, tat, pijanec, krokar, DOBROVOLSKI – biolog, PALGIR – parangal, RNAAZA – encim, ribonukleaza, SONSONATE – mesto v Salvadorju, ULNARIS – živec.

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana. Trem izžrebanim bomo podelili knjigo *Popolna gospodična*, avtorice Anite Zupanc. Knjige podarja Založba Obzorja Maribor.

Rešitev šahovske uganke: 1. Sh6+, gxh6; 2. Se7++.

NIJZ: zVEM – NOV NAČIN KOMUNICIRANJA Z ZDRAVNIKI

V Sloveniji poteka prehod na poenoten način elektronskega komuniciranja prek sistema zVEM. Ta deluje kot spletni portal in kot mobilna aplikacija za paciente. Namen te novosti je enotna vstopna točka za stik z zdravstvenimi ustanovami po državi. Do zdaj so ustanove uporabljale različne rešitve za elektronsko komunikacijo s pacienti. zVEM to poenoti. Portal zVEM je rešitev, ki deluje od leta 2017, od leta 2021 pa je na voljo tudi mobilna aplikacija. Danes zVEM uporablja več kot četrtina prebivalcev.

Za dostop do zVEM lahko osebe, ki so manj podkovane v digitalnem svetu, pooblastijo drugo osebo. To velja za vse osebe, starejše od 15 let, ki želijo pomoč bližnjih. S tem pooblaščenca dobijo varen dostop do njihovih zdravstvenih podatkov.

Registriranih je okoli 580.000 uporabnikov. Mobilno aplikacijo uporablja približno 380.000 ljudi. Če prištejemo še povezane osebe, kot so otroci do 15. leta, varovanci in pooblaščenca, sistem danes uporablja okoli 740.000 ljudi. Število uporabnikov hitro narašča.

zVEM krepi vlogo pacienta. Vsem državljanom omogoča pregled nad zdravstvenimi podatki na enem mestu. Pacienti lahko preverijo svoje recepte, napotnice, termine, izvide in odpustna pisma. Prejemajo tudi obvestila o pomembnih dogodkih, na primer o bližnjem terminu. Prek zVEM poteka tudi elektronsko naročanje in komuniciranje z zdravstvenimi timi. Naročanje po telefonu in osebno pri zdravniku ostaja.

OBIŠČITE DIGITOČKO

Po zdravstvenih domovih delujejo zVEM digitočke. Tam svetovalci pomagajo pri ureditvi dostopa do zVEM in pri uporabi portala ter aplikacije. Za prijavo v zVEM potrebujete račun SI-PASS ter eno od sredstev digitalne identitete. Če imate biometrično osebno izkaznico s čipom, začnete sistem uporabljati po aktivaciji brez obiska upravne enote. Svetovalci pomagajo pri namestitvi aplikacije eOseba na telefonu. Ta ob naslednjih prijavah omogoča hiter in varen vstop v zVEM in druge storitve javne uprave.

Druga možnost je smsPASS. Prijavite se z uporabniškim imenom in geslom. Nato prejmete SMS s šestmestno kodo. S kodo potrdite identiteto. Pred tem oddate zahtevek za smsPASS. To storite na upravni enoti ali finančnem uradu. V času delovanja zVEM digitočk prijavna služba, če je to le mogoče, enkrat ali dvakrat na teden deluje tudi v zdravstvenih domovih.

Februarja se odpre še 16 novih digitočk. Do junija bodo vzpostavljene v 60 zdravstvenih domovih po Sloveniji. Digitočke bodo na posamezni lokaciji delovale približno en mesec. Seznam delujočih digitočk se sproti posodablja na spletni strani zVEM

<https://zvem.ezdrav.si/portal/vsebina/921>.

Brezplačna objava

Ko zVEM, vem, kje se naročim na pregled pri zdravniku

Odkrijte več >

NIJZ | REPUBLIKA SLOVENIJA | Ministrstvo za zdravje | NOO

035
KRALJI
ULICE

PREHOD BO POSTOPEN

Nekateri zdravstveni domovi so komunikacijo prek zVEM že uvedli v večini ambulant. Drugod se na vklop še pripravljajo. Prehod bo potekal postopno.

POMOČ ZA STAREJŠE IN DIGITALNO MANJ VEŠČE

Starejši in digitalno manj vešči, ki želijo dostop do svojih podatkov prepustiti bližnji osebi, oddajo vlogo za zVEM pooblastilo. To uredijo osebno z osebnim dokumentom na območnih enotah NIJZ, na izpostavah ZZZS ali pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti. Izvajalci omogočajo oddajo pooblastila tudi nepokretnim pacientom ob obisku patronažne službe ali na domu. Vlogo lahko pošljejo tudi po pošti na NIJZ ali ZZZS, pred tem pa morajo svoj podpis overiti na upravni enoti. Ureditve je možna tudi na že prej omenjenih digitočkah. Dodatne informacije o zVEM pooblastilih najdete na povezavi <https://nijz.si/mediji/na-voljo-so-zvem-pooblastila/>.

Na voljo je tudi center za pomoč uporabnikom eZdravja na brezplačni številki 080 72 99 in na naslovu podpora@ezdrav.si. V zadnjih tednih na NIJZ prejemamo povečano število zVEM pooblastil. Največ jih oddajo digitalno manj vešče osebe, ki za dostop do svojih podatkov pooblastijo bližnje.

Na zVEM digitočkah pacienti dobijo osebno pomoč pri uporabi portala in aplikacije. Prejmejo tudi osnovno digitalno podporo, na primer pomoč pri prijavi, nastavitvah telefona in ureditvi digitalne identitete.

Komunikacija prek zVEM poteka varno in enotno. Ne pomeni edine poti do zdravnika. Stik po telefonu in osebno ostaja.

NIJZ

Izzi: »To je moja zлата mama!«

